

გაზეთი

საქართველოს
საბჭოთაო პარტიის

№ 18—19
1934 წ.

საქართველოს
საბჭოთაო პარტიის

პროლეტარებო ყველა ქვეყანისა, შეერთდით

ქართული

ბიულეტენი

რედაქტორის ნახვა შეიძლება ყოველდღე 12-3 საათამდე. მისამართი: წულუკიძის ქ. 4

ორკვირეული მასიური სამხატვრო პოლიტიკური ჟურნალი

დ რ ო შ ა

№ 18—19

ტფილისი

გაზ „კომუნისტის“ გამ-ბა

1934

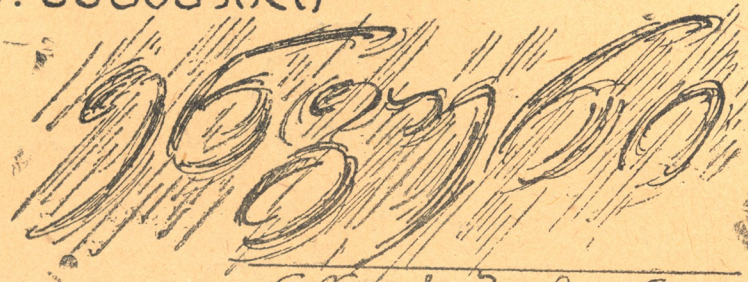
შ ი ნ ა ა რ ს ი

- ა. მაშაშვილი — ენგური (ნაწყვეტი პოემიდან).
- ა. ჭუმბაძე — ილეკის ჩანჩქერი.
- ლ. ქიქოძე — ნიკოლაძის ატელიუმში.
- ტ. აცანელი — იალღებზე (ნარკვევი).
- ფირდოუსი — ლექსი.
- პ. ჩხიკვაძე — ნადირობა.
- შ. აღმაშვილი — კინო საქ. ხელისუფლების დამყარებამდე.
- შოც. მკითხველი. — მოცლილი მკითხველის შენიშვნები.

რუსი მხარალი ი. ერემგურბი. მწერა ღთა საკავშირო ყრილობის ტრიბუნაზე.

პ.-მგ. რედაქტორი: ვ. მაჭავარიანი
სარედაქციო კოლეგია: კონსტ. ლორთქიფანიძე, გრ. მუშიშვილი,
აკ. ჭყონია, ლევ. ასათიანი, ალ. სულავა

ნანევეტი ჰოეზიან

მარტოდ-მარტოა, თავჩაკიდული,
ზის და კითხულობს წიგნებს ხშირ-
ხშირად,
დღეც, როგორც გვერდი
გადაკითხული
დღეს ემატება, რხევით შრიალით.
ისევ უძწეო და უსაქმოა,
არვინ ნახულობს, არვინ უძახის,
თითქოს ოთახი სატუსაღოა,
თვითონ — ტუჩალი!
ესლაც სარკმელთან ზის — და
ბავშვებით
ბაღს გადაჰყურებს ნოხით
მოფენილს,
მის წინ ჭადრის-ხე ტოტებ
გაშლილი
დგას — და ხელს უქმევს ყვითელ
ფოთლებით!
გარეთ შუადღის მზეა-და,
სიცხავს
ბუნებას, ბაღს — და ფოთლების
ლაყვარდს,
უცებ გაიღო კარი — და
მკვირცხლად
შემოიჭყიტა მეზობლის ბავშვმა:
— შენა ხარ რამაზ?
— აი, მე რა მაქვს!
— ვინ მოგიტანა?
— მამამ...
— ტყვიები თუ გაქვს?
— როგორ არა მაქვს, გესვრი თუ
გინდა.
გასწიე თავი, გასწიე თორემ...
ძლივს აიციდინა შალვამ ტყვია — და
ისევე ბავშვისკენ შემოტრიალდა,
ბავშვს კი თვალების ბრწყინვა —
(ციმციმით)
უხარია-და კედება სიცილით:
— ესლა წავალ და ჩიტებს
დავხოცავ,
შენ არ წამოხეულ?
— არა.
— რატომ.
— არ შემძლია.
— რატომ?
— ავთ ვარ.
— რატომ?
— ფენი მტკივა.
— რატომ გტკივა ფენი?
— იმიტომ, რომ

პერბენდიკულიარულია!
ბავშვს ამ სიტყვაზე აუტყდა კიდეც
სიცილ - კისკინი და იბერება,
კუნტრუმ - კუნტრუმით იცა
დერეფანს
და კისრისმტვრევით ჩავიდა კიბე:
„შალვა, ჩიჩია, რა ზარმაცი ბიჭია,
სანადიროთ აღარ მოდის
სახლში ყოფნა ირჩია“.
მიიმღეროდა ელურტულით ბავში
და ასკინკილით მიხტოდა ბაღში!
—:—
დიდხანს უყურა ბავშვს, თამაშობით
ბაღს რომ იკლებდა გახარებული,
და მოაგონდა თავის ბავშვობის
დრო სიზმარივით გაქარვებული,
იგი დრო-შავი, დრო საღონარი,
და მინჯ ტკბილად მოსაგონარი:
აი, შეყრილან გოგო-ბიჭები
ჯოგი შორს საღდაც გაფანტულია,
ურიაშულობენ და გაგაყებით
რიკდაფელობა გამართულია.
მის წინ ჰავა დგას, თვალებს
მხიარულს
ხარბად ჩასცქერის ბავშურ
ლიმილით,
ხედავს:—საკუთარ სახეს ჭკვიანურს,
ეს მის—საკუთარ თმების ბიბინი!
მაგრამ სერიი ამ დროს თუ გინდათ,
საღდაც გამჭრალან ცელქი
მწყემსები,
უცებ აართვა ქალმა ქული-და
გარბის—აბაჰი, თუ დამეწევი!
გამოეკიდა, მისდევს ნაღავ
და ორივენი საღდაც მირბიან,
ჰავა წაიქცა, წაკოტრიალდა,
ბაღას ვაება, როგორც ნიბლია!
ეცა, მებოჭა ქალის სხეული
თხრილში პირაღმა წამოქცეული,
გულმკვრი ოღნავ ამოწეული
ხელის მუჭაში ჰყავს მომწყვდეული!
ატყდა, აემღერა მთელი სახე—და
დაეყრდნო, იგრძნო სუნთქვა მხურ-
ვალე,
თითქოს—და, შინის ამოსაყრელად
ქალს დაეწაფა ტუჩზე მწყურვალედ!
ჰავა წამოხტა, თვალაბორჯებით
ზვერა დაუწყო ირგვლივ მიდამოს,
მისინჯ-მოსინჯა კაბის ფორცებით

ხანძარი ხომ არ წამეკიდაო!
გამოვდევნა, გულალტკინებით
„მაპატიეო“ თხოვდა დუღუნით,
ქალი ხელსახვევს კვნიტლა
კბილებით
და მიდიოდა შინ გაბუტული.
სდუმდა.. სიავით ქროდა სიო—და
ცა გუგუნებდა, როგორც დუმელი,
ზღვაზე გუნდ-გუნდათ ამოდიოდა
ზღვის ფრინველებს
შავი ღრუბელი!
და იღვა ღარი უამინდობის,
ყრუდ წკრილებდენ წვიმის
წვეთები,
თვალწინ ლურჯისფრად ევითო
მინდორი
თვალვივით ვრცელი
და შორსმკვრეტელი!
რა კარგა იყო ეს თამაშობა,
ეს გულუბრყვილო აზრი, ოცნება,
იაუბრუნებელ დღეთა ბავშობა
და სიყვარულის გასხვივონება?
მართლა: ცხოვრება გზებს ედარება,
გზებს, გადაკითხულს როგორც
სტრიქონებს,
რა უმაღლესი ნეტარებაა
როცა ბავშვობის დღეებს იგონებ?
დღესზე ქალამნით, ტანზე შინელით,
ხელნი საყვარელო წიგნთა კრებულით
მუშვავს მიაღვა კომკავშირელი
უმაღლეს სწავლას, მოწყობილი,
თიქვსმეტს მორჩა და... ჩაღვა
ჩვიდმეტში,
ულაშებ ოღნავ ამწვანებული!
ის მუშა იყო, მიწის ფენიდან,
ზრდილი ნადურის
ტკბილ სიმღერებით,
მიწის ხმა ჰქონდა, მიწის ფერი—და
მიწითვე ჰყარდა მისი ხელები!
შემდეგ? შეჯობრი,
შებმა სწორებთან,
წიგნ-ცხოვრების ციხეთ აქცია!
სახელორხვეტილ პროფესორებთან
ქარაბის პროექტის დისერტაცია!
ფიქრობს, გასცქერის,
ბაღს ნაღვლიანად,
უცებ, სარკმელა ვახსნა ნიავმა:
ხელი ნემოჰყო ჭადრის-ხეზე
ფრთხილად

და შალვას თავზე წაუბოტინა!
შეკრათ, ხეივანი თითქოს რაღაც აცნობა-
განა მის კაცის დარდი არ ესმის?
ხის ღმობიერი ეს თანაგრძობა
ემა როგორც დედის ალერსი.

...ბო ბრძენა ხარ, ხეივანი დიდი ხარ,
საუკუნეებს უძლებ სიმაგრით,
უკან ვერ იხევ, წინ ვერ მიდინარ,
მაინც იზრდები სიღრმით.

სიმაღლით!
მე კი ჩემშივე ვარ მომწყვდეული.
სული მიხუთვის, სუნთქვა მიძივა,
თითქოს-და, კუნთი ჩემი სხეული
ჩემივე სულის საპყრობილეა!
ჩემში „მე“ ცალკე გამოყოფილა,
გბრძვის გულსა და:

სხეულს შორდება,
ვაჰმე, რა ძნელი საქმე ყოფილა
თავისი თავის წამოჩოქება?

საუბრე სჯობია ათასთან ბრძოლა,
ჭიდრე საკუთარ „მე“-სთან
გასწორდე,

კაცი დაკარგავს ყოველგვარ
გრძობას,
თავდაცვის გრძობას კი არასოდეს!
როგორ მსურს ვიყო დაუცხრომელი
კვლავ ვამიტაცოს ხარბმა ბრძოლამა,
მეწოდოს გმირი ახალ ცხოვრებას
და ვატეებდე ხალხის მომხალს,
თორემ რათ მიღირს ყოვლა ონავარ,
თუ კი შრომის-და

ბრძოლის მონა ვარ?
საქმე ის არის, კაცმა დოიანდელ
დღის გადალახვა შესძლოს, გაბედოს,
თვალი თუ წვედება

ვარსკვლავებამდე,
რა უჭირს ხეალს დღეს რომ
გახედოს?

აი, წამი ლა... მორჩა, ვაქტრები,
ვაჭრება ჩემი აწმყო, მერმისი,
გამამტყუნებენ ამხანაგები
ასეთ უმსგავსო საქციელისთვის!
რა ვქნა? ტყვე გავხდი

ბრმა დაბრკოლების,
ძნელია გულს-რომ გრძობა

შებორკავს
ჩვენ თუ ეპოქას ვალწევთ გონებით,
გრძობით ჩამოვრჩით მაინც ეპოქას!
ხომ შეიძლება დიდებს, პატარებს
ერთი გზა ჰქონდეთ, ერთი მიზანი,

პოეტი ა. მაშაშვილი

მაინც სხვადასხვა ფიქრებს ატარებს
ხალხი სხვადასხვა სიმაღლისანი!
არ ვიცი ეს გზა და ეს სილაჩრე,
შიშის ბრალია თუ სიამაყის,
დამნაშავე—ვარ მე ჩემს წინაშე,
ვით ჩემ სიკვდილში ეს იარაღი!
(მე ხომ მსხვერპლი ვარ არა შემ-

თხვევას
არამედ კაცთა დაუდევრობის).
ჩხ, ჩემო თავო, გეყოფა ბოდვა,
რა გინდა, რა ხარ, მაჩანჩალა—ხარ,
იმას მიეზლოს ეს ჩემი ცოდვა,
ვინც მე ამრიგად გამაჩანავა!
ხელი დაარტყა მაგიდას ძალად
ყელზე მოწოლილ ბოლმას ჰყიოდა,
სტრიქონზე ძალით შემტვრეულ კა-

ლამს
ჯერ კიდევ მელნის სისხლი სდიოდა!
ბნედა მოაწვა თავში—და თვალთა...
ხელი უბისკენ მიაქვს კანკალით,
---ვაჰ, დიაჩქომი! ხრიალით თქვა და,
ძოივს მიიტანა ყურზე ნაგანი...

უცებ:
შეაქროთ ნაცნობმა ხმამა,
ნაგანს სასწრაფოდ მალავს. ტრია-

ლებს.
კარს შემოარღვევს, შემორბის მამა
და ჯოხით ქალღმერთს მოაფრიალებს:
— შეილო შალიკო, სად ხარ აქამდე,
იქ მოგელიან, რაღას აპირობ.
ჩვენმა ქარხანამ უკვე ქალღმერთი...
აი, შეხედე გოლუაფირო!

— ქალღმერთი? როგორ, ეს რამ
გვადიროს?

ეს ხომ პირდაპირ სუბტილური
მაშ ამდენ ჯაფას...
ხისას

სიანს, უშედეგოდ არ ჩაუვლია.

— პო და თქვენც გერგოთ ამ
ჯაფაშიაც

ხალხმა, ქარხანამ ერთხმად ითხოვეს,
შენ, ინჟინერი, და ჯანაშია
შრომის ორდენით დაგაჯილდოვეს!
— ორდენი, ხალხმა, მთელმა ქარხა-
ნამ?

და შალვამ ამ დროს ხელის საგსავით
ისე ხმამაღლა გადიხარხარა,
რომ ფანჯარამაც იწყო ზანზარი!
— ნუთუ მოვესწარ ჩემს ნაყოფიერ
შრომას, რომელიც ფაქტად ქცეულა?

ქალღმერთს დაუწყო კოცნა გრძობიერ
გაგიყვამდე აღტაცებულმა.

— ხალხი ბევრია?
— ქარხნის გულისთვის
თავმოყრილია მთელი სოფელი,
ლელავს, ხმაურობს ხალხი ურიცხვი,
სიხარულია განუზომელი!
გენახა როგორ გაისმა მამინ

განუწყვეტელი ვაშა-და ტაში.
როცა ერთ-ერთი მუშის კარნახით
ენგურ-ქალღმერთის პირველ ნიშნულზე
სიტყვა დავწერეთ, ქარხნის მუშებმა
და გავუგზავნეთ სტალინს პატაკი!

რა გარდატეხა ხდება ერებში,
მახოვს ძველი დრო, ძველი წესები
ეხლა? (სითხითებს) ამ სიბერეში
მგონი სოციალიზმს მეც მოვესწრები!

ხალხი დაიძრა ენგურისაკენ,
გზაზედ მხიარულ ჰანგებს მღერიან,
ქარხნის გახსნასთან დაკავშირებით
მთიდან ტივების ტალღებს ელიან!
შვილს ჩასცქეროდა მამა
მხნეგულით,

შენც „გამხნევილი“ ხელი მოხვია,
გამოცვლილია, განახლებული,
გლეხის გული-და, ფსიხოლოგია!

— მამავ, მოვდივარ, მომეც სალათი,
მას რახანია შეკადში ვინახავ,
ახალი ქუდიც, ჩემი ახალი
ფეხსაცმ... წამოცდა შალვას

კინალამ
და შემოაწვა გულზე ბალღამი!

იქვეს ჩანჩქერი

მთის უბეები ბინდის ლაინს შეე-
ბორბლა. უტეხ ნაძვარის აყრილ
ქეროზე აქა-იქ ნისლის ქულები გა-
ბნეტილიყო. შავი ტონის ხრამს ვერ
ცხლის ქსოვილი დაპკიდებოდა
ილეკის პატარა ჩანჩქერი. ხოლო
შორს, სტოკპოლმის მხარეს, უდა-
ბურ ტყეთა წიაღიდან, ციკლოპის
კენტი თვალვით კიაფობდა მოსის-
ხლე მარხები.

სერსადამდვარნი უნებურად შეე-
დექით, უხილავის ნახვამ უცრად
დაახლოა ჩვენი ტუჩები: თვით გაგ-
ვიკვირდა, როცა ერთმანეთს მოეწყ-
დით, გულლიად შეეცინეთ და ხელ-
ჩაკიდებულნი ჩანჩქერისკენ სიბი-
ლით დავეშვიტით...

ვიწროდნაკერავი კაბა სირბილს
უშლიდა, მალი-მალ იკუნთებოდა.
ნაფოტივით ავიტაცე, ბავშვივით ავი-
ტატე და სირბილს უფროც ვუმატე
მისი ქერა თმის ჩამომოლილი კულ-
ლები საყელოში მიძვრებოდა,
ტკბილ-მწვავედ მღუტუნებდა: მუხ-
ლები შეკვეთებოდა, მაგრამ მაინც
შეუსვენებლად მიეჭროდი.

აჰა, ჩანჩქერსაც მივალწიეთ... მის-
ვლისას ნუკრიანი შველი გავა-
ფრთხეთ.

— ჩვენია, სასმელად ჩამოსულან.
წამჩურჩულა ლაუნნი.

ნაკადის პირას დიდი თეთრი ლო-
დი ცვლო, ზევისგან ჩამონაგლეჯი.
იმაზე დავსვი და მეც იქვე მოვიკე-
ცე. სუნთქვას ძლივს ვიბრუნებდი,
დატლილობისა და ლელვის გამო.
ნარნარად წამოიწია, ოფლიანი შუა-
ლი თვისი ცხვირსახოკით შებორო,
ყელსაბამი შემომხსნა და... ნიკაძევე
ორის ითით, თითქოს უცაბედად
მოუვიდათ, ოღნავ მიალერსა. მერე
თავი ნახად ამიწია, ქვეშ გაშლილი
ხელი დაუდო და კალთაზე დაისვენ-
ა; მეორე ხელით აშლილ თმას
მოიშავდა და, "სიერცეში თვალწარ-
ტაცებულნი, რაღაცას თავისთვის
ჩუროხულებდა, გაუგონელსა და გაუ-
გებარს.

უოქმელი სიამით გათანგულმა
თვალი მოვლულნი და გავყუჩდი,
ყამი და სიერცე წარიშალა. ვგრძნო-
ბდი, რომ სულში ნაკადივით გშეკ-
ბოდა რაღაც ნანატრი და შეუღვე-
ნელი. სადღაც რაღაც მტკილიდა,
ტკბილად და მოუსვენარად. ლაუნნი
კი ჩუროხულებდა, ჩუროხულებდა...

— რას ამბობ, ლაუნნი, რას ჩუ-
როხულებ?

— ოღნავ შეკრთა, თითქოს სიხმარს
გამოევიკვია.

— აი, იმ ჩანჩქერის ლეგენდა მა-
გონდებ.

— ლეგენდა?

— დიახ. ვიკინგის ქალი იყო თურ-
მე, ქედმაღალ სკანდინავიის ასული..
როცა მეკობრეებმა მამა და ძმე-
ბი დაუხოცეს, თვითონ აიღო პაპისეუ-
ლი მძიმე ხმალი. ნაწი საომრად გა-
ნაშხადა და აფრადმართული შეა-
ცურა ბალტიის უნდო ტალღებში.
სამი დღე და სამი ღამე უგვეზოლ
ახეტიალა მოსისხარგბის ძებნაში.
მრისხანე ქარიშხალმა იალქნები
დაუფრიწა, ზღაორმა ორთაყვირა
ნაფოტებად უტყავა: მიზანი მაინც
არ დაუჯდია...

მეოთხე დღეს, განთიადისას, ბო-
ბოქარმა ზღვამ გაცერცნილი ნაწი
ერთს კუნძულს გაიყავა. ის-იყო,
ხმელზე ფეხი უნდა დაედგა, რომ
წია ზუზუნით ფრთიანი ისარი დაე-
რქო. წამს მშვილდი მოიმარჯვა და
ოთხი საშინჯი ისარი ოთხივე კუთ-
ხით აფრინა. მერე ანახდად დაიხა-
რა, დატკობილი ისარი ამოაძრო და..
განცვიფრდა: ისარი მამისეული
იყო!

საბრძოლველად განემზადა: ჩაფ-
ხუტი ჩამოიხიდა, ხმალსაც ფხა გაუ-
სიჯა. მარჯვენა ფეხი რომ დაჭკრა,
კოჭამდე ქემაში გაიარა. იდგა და
ელოდებოდა. ისარი მწყვესელად
განმოიდა. ერთის წოთითაც არ შეე-
დრკალა. ყიყინა რამ ესმა, ნახა,
რომ ცხრა ვაჯაკი, ხმალომწვდი-
ლი, სტენით მისკით მოილტვოდა,
წინაპართა წარჩინებული სახელები
ახსენა, ხმალი იშიმვლა. ერთი
ცხრას მიეტია, ვით ლეკვიანი ძე-
ლომი. მოსულთ რაკალი ჰქნეს, შე-
მომესრეს „დაგინებდიო!“ — მიამა-
ხეს, იუკადრისა. მარჯვნივ მივირდა:
ერთს თავი ვაადებია, მეორეს —
მკლავი ხმლიანი. მარცხნივ სწვდა:
ცალიერო ასპარეზი — ღა ნახა...

როცა პირი იბრუნა, მის წინ
ჩჩეული ვინმე აღიმართა, სვეტად-
სული, თვალთ განზრმეს ერთმანე-
თი. ხმლები დაავჯარვდნენ, სკა-
ქალმა და ფოლადს დააკვესია. ჰკრა
ვაჯაკი და მუხარადი მოგლიჯა. მოგ-
ლიჯა და.. განცვიფრებული გაქცა-

და: მორკინალის შეგნებამ თვალი
დაუბრმავა. ხმალი დაადგო, მუხლი
მოიყარა:

— მზეო, მზეო, ეელარას ცხედავ!
ქალმა დაგდებული საქურველი
მოიყოდა და უბრძანა:

— დამიბრუნე მამა და ძმები!

— მთელ სამფლობელოს დაგიტო-
ვობ, ტახტს დავსვამ და გეთაყვნები!

— მამა და ძმები! ან საკუთარი
თავი!

— მარად და მარად გეყმობი, ვით
შონა ყურმოჭრილი, ოღონდ... ოღ-
ონდ მატნე ვინახა შენი.

— მე ილუკი მქვია, ესე იგი, გან-
თიადის ნაშობი.

— ო. კურთხეულ იყოს მშობელი
შენი, მზის ასული! — მიუგო ვაჟმა
და პირქვე დაეშო, — მიბრძანე შენს
ფერხთა მტერს!

ქალმა გული იბრუნა:

— მამა და ძმები შენ დამხოცე,
ჩემგან რაღას ელი?

— არა! მე უბრალო ვარ.

— მაშ, სად არიან?

— ჩემს ყმებს შებმოდენ მარგა-
ლიტის ნადავლისათვის, ფრენეთს
ბატონისთვის რომ წაერთმიათ,
ყმებს ეძლივნათ, ტყვედ წაეყვანათ
და...

— მერე?

— ..ახლა ხელისწისქვილებს უსხე-
დან ქერის საფქველად.

— გამყევ, მიჩვენე!

ვაჟმა ბუკი აყვირა. ელვის უს-
წრადეს მაშველნი ეახლენ ერთის
მარჯვით. მარჯავს ქალი შესვეს,
თვით უკან მიჰყვენ. ცხრა ხევი გაწ-
ვლეს, ცხრა კოშკით ვამაგრებულნი.
მისაქველში ციხე იყო ცადაზიდუ-
ლი, როცა გაღავანს მიუახლოვდნენ,
ისარი გადააფრინეს ნიშნად მოყ-
ვრული მისვლისა. აღმყადი მყის
ფართოდ მოეფინა და წინ სეფე-
ასულნი შეეგებენ ნაირნაირად მორ-
თულნი. ქალი თავაზით ჩამოსვეს,
ფიანდაზი დაუფინეს და დარბაზზე
ისე ვაატარებინეს.

ჰკვირობდა ქალი უთვალავ სიმ-
დიდრესა და საზახაობას. ცქერა წა-
რულო პატაროს თვალთა რაგინდ-
რატერმა ციაღმა.

მთავრის სამყოფელს შეიყვანა,
საქურველი შემოსხნეს, ყარყუმი
მოასხნეს. სადღეოდლო ტახტს და-
ვეს, მუხლი მოიდრიკეს და ხრლად-

პყრობით უგალობეს დიდების საგალობელი:

ქალის გული უნდა და ცვალებადი, ასე ამბობს ბრძნული კალევალა. როცა ბედის სასწორზე ქალწულმა ერთ მხარეს თავისიანების დათბრილი თვალები დასდო, მეორეს კი — მიძღვნილი ძვირფასი თვლები, საგანძურმა გადასწონა თურმე:

მაშინ სცეს ქოსსა და ნალარას. ანაზღეულად ქორწილი გაჩაღეს. მაგრამ ნაღვლის უმწარე ეჩვენა ქალს ზეიმის პური, რადგან იგი თვალდაკსილ თავისიანების ნაფქვავი იყო. მოწყენა რომ შეატყეს, მიზეზი ჰკითხეს. თავისიანების ნახვა ისურვა. ჰკადრეს: ნუ ინებებო. არ დაიშალა. მაშინ მსლებლები იხმეს და გააყოლეს. საღიზიო გუნება სავალალოდ შეეცვალათ. განვლო დარბაზი თუ არა, სამყოფელს ბნელი მივიფინა.

ტალანი რამ გაიარეს, თავისქალეზით მოკული. ტალანის ბოლოს ჯიჯიღმული ნახეს. ჯიჯიღმულს კიბე ჩხსდევდა, ყაფარი და ნესტიანი. გარემოს უკუნეთი ბნელი მეფობდა. როცა ეჩხილილი აანთეს, ქალის თვალს საშინელება ეოცა: მიწურის ერთ კუთხეში ფეხმორთხმით იჯდა სამი აჩრდილი. წელზე ჯაჭვები ეჭირათ, რკინის სხვილ პალოებზე მიბმული. ქალს გონება მიეღო. „მამაო“ — ძლიერ უხმ. სამთა შუა მოხუცმა თავი ასწია. უფუგო და ჩაცვიფრული უბეები მიაპყრო.

— ვისი ხმა მესმის? (ჩხაღია თუ სიხმარი?)!

ქალმა თავს იცა, ატმის ყვავილი დაიკაწრა.

- იკელ! შვილო!
- მე ვარ, მამილო!
- ახლოს მოდი: უცნაური სუნე მცემს.
- ეგ ნელსაცხებელია, მშობელო. მოხუცმა ხელები მოუბოჩინა.
- თავს რა გხურავს?
- მთავრის გვირგვინი.
- ტანს რა გაცვია?
- ყარყუმი და პორფირი.
- მაგის უფლება რამ მოგანიჭა?
- სიყვარულმა.

მოხუცს უსასოო გმინვა აღმოხდა: ყველაფერს მიხვდა. ცივად მოიშორა. მერე მარჯვენა ალაპყრო და ასე წარმოსთქვა:

ო, მაშ, აგრე, უჯიათოვ, მტერს უდიმის ეგ თვალები?! ეგ თვალები, შუქნავლები, ბნელის ჩრდილით დაგებინდოს. არ გედიროსო სილვა მზისა; ოქროდ რომ გძღვნა დაღალები,

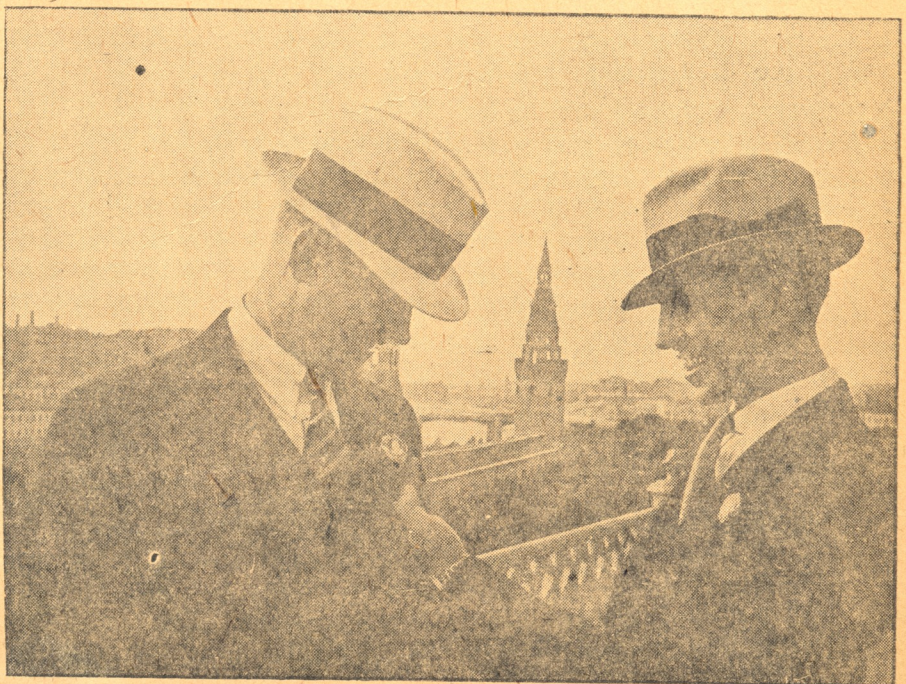
გზის გამყოლმაც უსინათლო გადაჩხეხოს, არ დაგინდოს! და ეგ ტუჩი, ბროწეულის ციატ კოკრად რომ გეშლება, კეთრის ჩირქით დაგეწებოს სამბოროდ მიტანილი; სატრფოც ზიზლით ხითხითებდეს, ვინძლო სახე შეგეშლება, მნახველი თვალს გარიდებდეს, გაგიობრდეს ასე ნირი! უერთა ჰმენას მოკლებული ვერ არჩევდე ალერსს, კრულვას, მაქებას თუ გაუგებელს ვერ მიუზლო საკადრისი. ენა, ხოკად დაბობილი, გიმრავლებდეს მწარე ურვას, მამის სახელს ვერ ამბობდე; არც ეს გეყოს საკმარისი: მძიმე სევდით დათაღხულსა გიკვნესოდეს მარად სულო, ვერსად ჰპოო სანუგეშოდ სამეგობრო თბილი ხელო, ტკილი დედის გულციგობამ დაგინეროს ცხარედ გული, უსასოო, უთვისტომო ტანტალებდე, როგორც ხელი. როცა ამდენ ტანჯვის მნახველს გზად სიკვდილი შეგეყაროს, შენს ოდესღაც ტურფა სახეს გაუყვითლდეს შიშით ფერა, სამკურნალოდ მოტანილი თასი სიხლად დაგედვაროს, რა კი ახლა, მოლაღატვე, მტერს ახარებ შენის ცქერით!.. ვულწასული ქალი მსლებლებმა სინათლეზე აიტანეს. მკურნალებსა

და მისნებს უხმეს. თილისმები შებეს. მაგრამ ამაოდ. გავიდა ხაყი. ქალს ჭირი უფროც გაუხმობდა: ატმის ყვავილი ბაიად შეეცვალა სიხვილი გულხოსო. ქალი უქმინისათვის თობად: ველარაფერმა არგო.

ერთხელ ნადირობა გაჟმართეს: იქნებ თვალის სეირმა გულის ყინული გაუღხოსო. ქორი მიმინო ააფრინეს, მეძებრები ტყეში შევალეს. უთვალავი ნადირი და ფრინველი დახოცეს. ქალს თითქოს გულისკარი გაეხსნაო. შესასვენებლად რომ ჩამოხდენ, მწვერებმა ანაზღეულად ირემი გამოაგდეს, მთავარი მყის შესჯდა. ცხენდაცხენ მიველტო. ნადირმა ეტერში შეიტყუა. დიდხანს ელოდენ. აღარ დაბრუნებულა. მაძებარნი დაგზანენს: დღეს დამეენაცვლებოდა, ღამეს კი — დღე: მისი ასავალ-დასავალი ვერ მიიკვლიეს.

ორმოცი რომ გახდა, მთავრის საყვარელმა მეძებარმა — ელვარამ ტევრიდან სამაჯურშებმული მკლავის ძვალი მოათრია: თორმე, ჭენების დროს, ვით ძველი ალთქმის აბესალომი, გრძელის თმით ხეს დაჰკიდებოდა: სვავთა და ყორანთა კერძი გამხდარიყო..

მაა შემდგომ ქალის პირი მხეს აღარ უხილავს: აი, იმ თეთრ კოშკში დაიმარხა თურმე და მარად უნუგემო ცრემლით მოსთქვამს თავის მუხთალ ბედს. სტირის და უმრეტე ცრემცილ ჩანჩქერ ედინება.

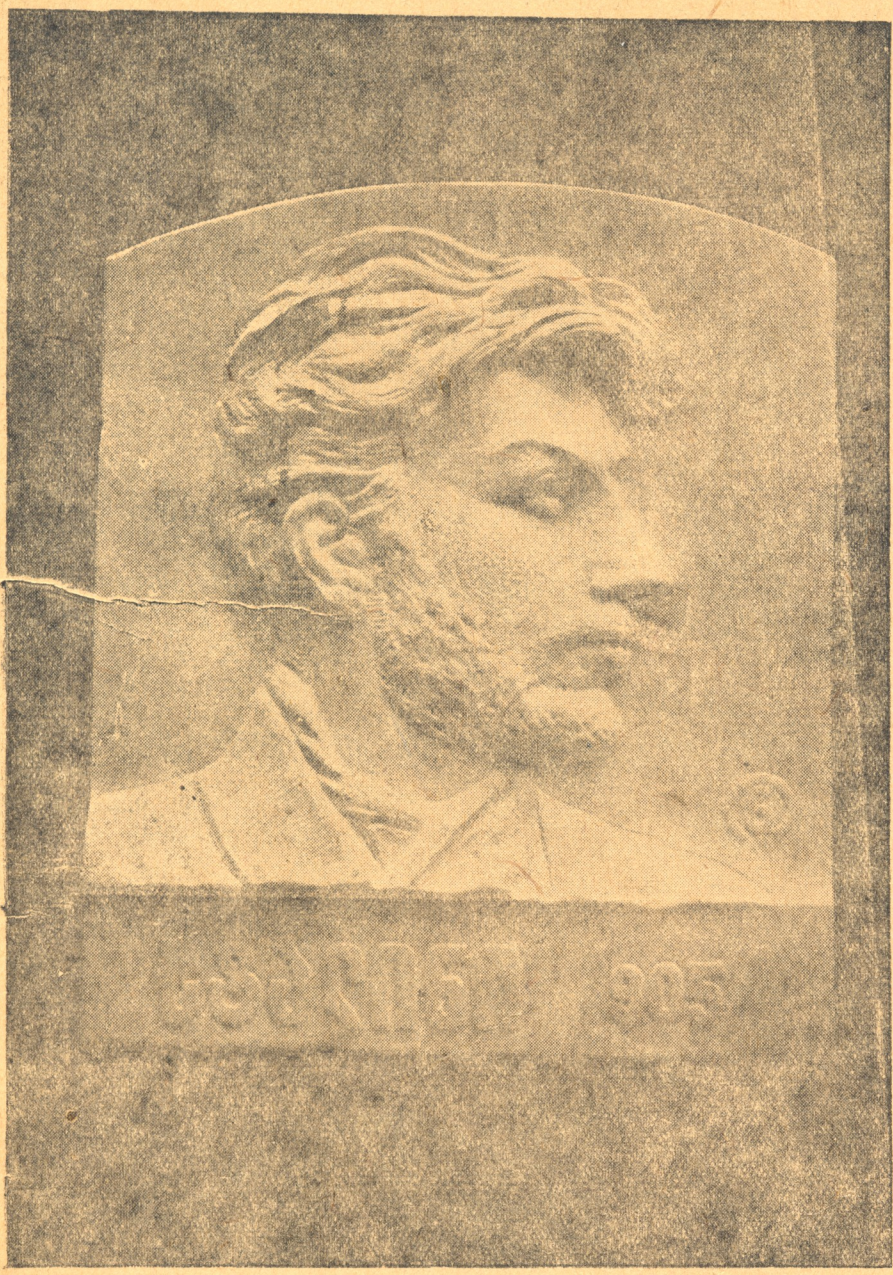
ამერიკელი ბროტმეჰანიკოსები, რომლებიც საბჭოთა მთავრობამ დააჯილდოვა ჩელუსკინელთა გადარჩენაში მონაწილეობისათვის

ი. სტალინი

ი. ჩიკობავას ნამუშევარი ბიუსტი

საქართველოს
საბჭოთაო
საბჭოთაო
საბჭოთაო

— ლენინის საუკეთესო მხატვრის მსოფლიო პროლეტარატის უდიდესი ბელადის ამხ. სტალინის პიროვნების ღრმად შესწავლის საფუძველზედ ი. ნიკოლაძე იძლევა ბიუსტს რომლის მსგავსი ნამუშევარი ჯერ განახლებულ ქართულ პორტრეტულ ქანდაკებას არ ღირსებია.

ამხ. სტალინის ბიუსტი ეს ახალი სიტყვაა ი. ნიკოლაძის შემოქმედებაში. მისი ლენინის, ფ. მახარაძის, პ. მელიქიშვილის ბიუსტთა შორის. მეოცე საუკუნის ახალი ფრანგული ქანდაკების ბუმბერაზ წარმომადგენლის ოგიუსტ როდენის შკოლის პრინციპებით შესრულებულია ამხ. სტალინის ბიუსტი;

აღნიშნულ ბიუსტის შესრულებას უდიდესი სიყვარულით მოჰკიდებია მცხოვანი ხელოვანი. მან პროლეტარიატს მიუძღვნა საუკეთესო შესრულებული პორტრეტი ბელადისა.

შორსმჭვრეტელობა, ენერგია ბოლშევიკური სიმტკიცე, აი ეს თვისებანი პროლეტარიატის ბელადისა — უდიდესი ვირტუოზობით არის ჩაქსოვილი ამხ. სტალინის ბიუსტში.

სწორედ ამიტომ ჩასცქეროდა ჭაღრა ხელოვანი თავის საყვარელ ნაშრომს, ის გარს უვლიდა თავის შემოქმედებას, მას სურდა მთელი თავისი შემოქმედებითი შესაძლებლობა საყვარელ ბელადის პორტრეტში მოექცია და მართლაც არ მოსტყუელა ის, მან ბრწყინვალედ შეასრულა თავისი ამოცანა, მან მოგვცა ბელადის ბიუსტი, რომელსაც მოუთმენლად მოელოდა საქ. საბჭოთა მხატვრობის გამოფენა თავისი მრავალრიცხოვანი მნახველებით.

ი. ნიკოლაძის ატელიეში დაიბადდა ახალი შედევრი ქართული პორტრეტულ ქანდაკებისა.

ლ. ჭიჭოძე

ახალგაზრდა სტალინი
ი. ნიკოლაძის ბარელიეფი.

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

გაგაუბე

გობთებისა და ჩობანდალის მთებზე მაშინ თოვლი არ იყო ამდნარი. ზუსტიანი ზამთარი ისევ მწარედ იკზინებოდა. მზის უაუსური სხივები ვეღარ ათბობდა უდაბნოს ვილებს. წმირად ჯანლი ჩაწვებოდა ხოლომე პთებს შორის. სადამოს ნელ სიოს ისევ მოჰქონდა კუპრევიტ შავი ღრუბლები. რამდენიმე საათის განმავლობაში მთელი მიდამო ზამთრის თეთრ საბანში ეხვეოდა.

ახალ თოვლთან ერთად გაუშინ მოიტანა გაზეთმა ეს ახალი ამბავი და იგი მომსკდარი ნიაღვარივით მოედო ფერმებს და ფარხებს.

— კონკურსი საუკეთესო მწყემსზე—აი რაზედ ლაპარაკობდენ და შეჯელობდენ მაშინ მწყემსები დიდსიზში, უდაბნოს ხევში, ალანდარში და ყარაღუხის ვილებში.

გიორგი თევდრაშვილი, ნაბადში გამთხვეული, ხელში შამხანათ სდანაჯობდა თავის ცხვარს მინდვრად, როცა ეს ახალი ამბავი გაიგო.

— ძალიან კარგი საქმეა ეს კონკურსი—თითქოს თავისთავის ჩაილანარაკა გიორგიმ და მზრუნველი ავალთ გადახედა ცხვრის ფარას რომელიც მადიანად ძოვდა ყორღში.

გიორგი იმ დღეს გვიან დაბრუნდა ფარხში. ცხვარი დაამინავა და თავის ამხანაგებთან საუბარი გააბა საუკეთესო მწყემსისათვის გამოცხადებული კონკურსის შესახებ.

— ამ კონკურსში გასამარჯვებულად, დაიწყო გიორგიმ, პირველყოვლისა საქირთა მუშაობა ისე დაუაყენოთ, რომ დოღი ასი პროცენტით ავიდოთ. ყოველ 100 დაგზოვილ ცხვირიდან 95 ბატკანი მივაფოთ და შევიწარუნოთ, გაზაფხოლზე დედაცხვარის (კოცხალი წონა ავიყვანოთ 32 კილოგრამამდე.

— 32 კილოგრამი რამდენია — შეესატყვა ერთ-ერთი მწყემსთაგანი.

— ორი ფუთი—გასკა პასუხი გიორგიმ და განაგრძო.

— შემოღობაზე ცხვრის წონა ორკუთხანგვარს უნდა უდრიდეს. ბატკანისა ფუთხანგვარს. თითოეული დედაცხვარიდან და ბატკანიდან გაზაფხულზე უნდა გავკრავოთ სა-

მი გირვანქა მატყლი მეწველი ცხვირიდან წელიწადში 10 გირვანქა ყველი უნდა დავამზაოთ. ცხვარი დავიცვათ ნადირასა და ქურღები-საგან.

— ეს ჩემი შამხანა თუ კარვად მექნება, ქურდი და მეგლი ვერაფერს დასაკლებს—მეაწყვიტინა გიორგის სიტყვა ჯმუხა, შაგვრემან მწყემსმა, რომელიც გოლომდ-გინეთ უაშენდა საუბარს, მუხლზე თოფი გადაეფო და სწმენდა მას ზეთში ამოსვრილ ჩვარით.

მაშინ აქ გახურებული დოღობა იყო. ჰქროდა აბეზარი ქარი. შოდი-და წვიმა სეტყვა და თოვლი, მაგრამ ეს არ აშინებდა უდაბნოელ მწყემსებს, რომლებიც ხელებ დაკარ წახებული განაგრძობდენ მუშაობას პირველობისათვის, მეტი ბატკანისა და ცხვრისათვის.

ტყვილად არ ჩაუვლია მათ შრომას. აი დამთავრდა როლი უდაბნოში და პირველობა გიორგი ბრიგადას შეხვდა. მათ 908 ცხვარი ჩააყენეს დოღში და 86 ბატკანი მიიღეს მთლიანად აღმოიფხვრა გაბერწების შემთხვევები.

— 95 პროცენტის ნაცვლად დაგრილებულ დედაცხვარიდან მიიღეს ბატკანი და შიინარჩუნეს 95.6 პროცენტის რაოდენობით. თითოეული ცხვირიდან კონკურსში გათავლისწინებულ ერთი კილოგრამი და 200 გრამი მატყლის ნაცვლად გაკრიჭეს ერთი კილოგრამი და 2/10 გრამი მატყლის ნაცვლად გაკრიჭეს ერთი კილოგრამი და 282 გრამი—ასეთია ციფრებში ის მიღწევები რომელშიდაც იმალება ამ ბრიგადის წევრთა უდიდესი ენტუზიაზმი. და სიყვარული საერთო საქმისადმი. სიყვარული, რომელიც შეუძლია განიცადოს საბჭოთა ჩიკანაში მხოლოდ იმან, რომელსაც ამოქმედებს მომავლის იმედა და მტკიცეა სწამს ჩვენი გამარჯვების აუცილებლობა.

გიორგი თევდრაშვილის ბრიგადა ერთ თვეზე მეტია, რაც მთაში ავიდა ქციის იალაღებზე. ცხვარი ყველა ჯანსაღად და მშაჰნადაა. მათი ბატკანები, რომ ნახოთ თოხლში ვერ გამოიცნობთ.

ქციის იალაღებზე მყოფობამ დაისადგურა. მთვარე კარგი ხანია აღარ გამოჩენილა. იხმას ძაღლების შორეული ყეფა. ოღნავ ეჩხვლავს. სიბნელე ჩამოწვა.

სიცივი რომ თავისას არ იშლის? საკვირველია პარდაპირ ამ შთის საიდუმლოება. ივნისში თოვლსა და ასეთ სიცივეს სწორით პირველათ ვხვდები ეხლა, მაგრამ ეს სრულიად არ უყვირს ვალი ისკენდეროლის, რომელსაც თბილი ფარაჯა მოუხამს, მზარზე შამხანა გადაუკილია და ფხიზლად იარაჯობს თავის ცხვარს. მისი კარავი მთას ფერობზეა აგებული და ცხვარიც აქვე იაუჯანაყებით.

— ფრთხილად ვალი ისკენდეროლი — ქურდს ბნელი ღამე უყვარს. ნადირმაც ასეთ დროზე იცის მიმტრევა. ხომ იცი შენ კონკურსში ხარ ჩამბული. ვალდებულეა აიღე რომ დაცივე ცხვარს მტაცებელი შეტყებისა და ქურღებისაგან. მოუარე თვითიეულ ცხვარს, როგორც თვალისჩინს—არ დავიწყო, რომ კონკურსში პირველობისათვის ბრძოლა თითოეული მწყემსის სახელისა და ღირსობის საქმეა—ეუბნება თავისთავს ვალი ისკენდეროლი და ბოლთას სცემს.

მოულოდნელად მას ცხენების ფეხის აქარუნე შემოესმა. დამო წყვილი აღში ცხენონისა ორი აჩრდილი შეამჩნია. ცხენას აყვის ხმაზედ ძაღლებმა ასტყენეს ყიფა და „დაუბატიეებელ სტუმრისაკენ“ გაექანენ.

— ცხვარი აიშალა—მწყემსებიც ფეხზე წამოდგენ.

— ალბათ ქურდია — ვაიფიქრა ვალი ისკენდეროლიმ და შამხანა მოიმარჯვა.

— ქიმან ოღდაშ—შესახა მან. პასუხათ ცხენების მიხენი შემოესმა.

— ჰი! ოღდაშ! ბიზიმ ფერმინ ათამსან იოხ სა ჩისმან? შესახა მეორედ ვალი სკენდეროლიამ და ნაბიჯი წინ გადაადგა.

— უჩნობი სკოუმრები უახლოვდებოდენ ცხვრის ფარმა და ის იყო ვალი ისკენდეროლის სასროლად გამზადებული შამხანა უნდა დაეგზია

ლებია, რომ ერთ-ერთ მწყემსთაგან-
ში წამოიძახა.

-- გიორგი და ნიკა...

— რაზე პასუხი არ გამეხსი... შეე-
ნი კასი სხვისი კასი რაისოლი... კა-
ლამ მარსხი მოკალი—ძოიგს ამ-
ტვრევს ქართულს ვალი—ისკინდერ
ოლლი და ახალ მოსულებს ყავრით
დასურულ სუკთა კარავში იპატი-
ეება.

ფერმის გამგემ გიორგი დარაშვი-
ლმა და მისმა მოადგილემ ნიკა მე-
ურშიშვილმა ცოტახნით ესაუბრა
მწყემსებს. ცხვარი დაათვალიერეს
და წასასვლელად მოემზადნენ.

— ხეალ კანტორაში გამოცხადი
ჩემთან, იქ მოგელაპარაკები—აჭარ-
ხალბეული სახით მიმართა გიორგიმ
ვალი ისკენდერ ოლლის. (ჩინზე შე-
მოახტა და ღამის წყვილიადში მიი-
მალა.

ისკენდეროლლის გერ გაეგო ვაო-
ლის გაჯავრების მიზეზი. მანდაკი-
ბასავით იდგა ერთ ადამიას და დი-
ლორთნი თვალებით ცხვარს მისიერე-
ბოდა.

მეორე დღეს მან ასეთი ცნობა
წიილო გიორგი დარაშვილის ხელის
მოწერით.

**„ბშპალტმერის. № 9 ფარის
უფროსი მწყემსი ვალი ისკენდერ
ოლლი — დისციპლინის — დარ-
დვევისათვის 20 დენისიდან მოხ-
სნილია სამუშაოდან ვთხოვთ გა-
უსწოროთ ანგარიში“...**

მწყემსმა ვალი ისკენდეროლლიმ
თავიდანვე იგრძნო დარაშვილის
არასწორი მოქცევა მის მიმართ და
განცხადებით მუშათა კომიტეტს მა-
ხარა.

მეურნეობის დირექტორმა გ.
დარაშვილის განკარგულება უკანო-
ნოლ სცნო და გააუქმა.

ვალი ისკენდეროლლი თავის სოფ-
ლიში აღადგინეს.

— მარცხა, რომ მომხდარიყო მა-
შინ ჩას იხამდი!

— რატომ ვერ იცანი!

— არც იმდენი ბნელი ღამე იყო
— ეუბნებოდენ მას აქეთ-იქიდან.

— ალას არ ისოდი! კოინი აფარ-
დი აივ მან იუჯამი! — ისე გულ-

1) ვანა ხარ ამხანაგო!

2) ეი ამხანაგო! ჩიინი ფერმის კა-
ტი ხარ თ სხვისი!

3) ცხვარი, რომ მოვარაჯ, სიერ-
სეილის ხომ ვკამდი!

უდაბნოს სამტრედიის საბჭოთა მეურნეობის მესამე ფერმის უფროსი მწყემსი ანს.
ს. ურდულაშვილი

წრფელად და მხიარულად წარმო-
თქვა ეს უკანასკნელი სიტყვები ვა-
ლი ისკენდეროლლიმ თათქოს მზად
იყო სოციალისტური საკუთრების
დაცვისათვის თავი გაეწირა.

უდაბნოს მეცხვარეობის საბჭოთა
მეურნეობის № 2 ფერმის მეცხვრე
ბრიგადას 900-მდე თოხლი ყავს მი-
ქაგრებული. მთლილი წლის გაწმე-
ლობაში აქ მხოლოდ სამიოდე თოხ-
ლი მოკვდა სულ.

საქმიწახვომის და „კომუნისტის“
მიერ სოლიტესო მწყემსზე გამოც-
ხადებულ მოქაქოსში ჩაბმის შემ-
დეგ, ვალი ისკენდეროლლის პრივა-
დამ სანიმუშოდ დააყენა ცხვრის
მოვლისა და დატვის საქმე.

ეს ახალი შენობა მდინარი ქაიის
ნაპირზე იდ, რომ აუგიათ. უდაბნოს
საბჭოთა მეურნეობის რძის დამამუ-
შავებელი ქარხანაა. ბეტონის აივან-
თან რძიანი კასრებით დატვართუ-
ლი ცურგონები, რომ თორგონებს
სცვლიან იქ შიმღები, განყოვილე-
ბაა მოწყობილი.

მისა ფილაურის ბრიგადიდანაა ეს
ფურგონი, რძე, რომ მოიჭანა ეხლა.
დაათვალიერეთ თუ გსურთ მილე-
ბული რძის ჩასაწირი დავთარი და
ნახავთ თუ როგორ აწარულებს მისა
რძის დამზადების გეგმას.

გადაჭარბებით ასრულებენ კონ-
კურსის პირობებს რძის დამზადება-
ზე მისა თილაურთან ერთად ლადო
ჯარიაშვილის, იოსებ უნაფქოშვი-
ლის და ვასო შიოშვილის ბრიგადე-
ბი.

რატომ გიკვირს თქვენ ამხანაგო
ეს ამწევა ქალი ქარხნის გვერდზე

რომ აღუმართავთ: გულდასმით ათ-
ვალეიერებთ ალბათ იმიტომ, რომ
ქალს თქვენ ვინ შეხვდებოდით რძის
გადამამუშავებელ სხვა ქარხნებში.
იგი ამავე ქარხნის მუშის ავეგ ალი-
გინის გამოგონებაა 5 კაციის შრომა
რომ შესცვალა ყოველიოდიურად.

ესეც სათბობი საამქრო. მერმეთ
იცით თქვენ რატომ ჩაუშვიათ თირ-
მომეტრი ამ რძიან ქვაბში ნავთქუ-
რით, რომ ათბობენ მას?!
აკითხეთ.

— რძის ზედმეტი გათბობა ყვე-
ლის გამოსალიანობას და ხარისხს
ამცირებს. 25—30 გრადუსი სათბობა
საჭირო, რომ კარგი ხარისხის „ბრე-
ნდა“ და თოშური ყველი მივიღოთ
— გიბასუხებებს ივანე ქურხული 33
წლის საწარმოო სტაჟი, რომ აქვს
ყველის ქარხნებში მუშაობის.

აი ესეც ყველის დამამზადებელი
საამქროა ოითონის ვიწრო მილე-
ბით, რომ დაუსერავთ. ამ მილებით
გადადის რძე სათბობი ქვაბიდან
ყველის დამამზადებელ საამქროში.
მერმეთ და როგორ მოხიდილად
მუშაობს აქ იავორ ვარამაძე დაზგის
წინ რომ სდგას ეხლა და ითიმება.
კრანი მოუშვია და აქაფებული
რძით აესიგებს ხის დიდრონ კასრებს,
რომ ნაშში კვეთის ჯგენილი ჩაყა-
როს და საათანხვერის შემოთვ რძე
ყოიოად აქციოს.

28624 კილოგრამი სიოლი უნდა
დამამზაოოს წელს გიორგი ვარამა-
ძემ დამისმა ამხანაგებმა.

— ერთი თქვეზე მეტია, რაც ქარ-
ხანა ამუშავდა. ორი თვე კორივ და-

გერია. გეგმას აუცილებლად შევასრულებთო — აცხადებენ იანნი.

ზუზუნებენ სეპერატორები. ციბრუტივით ტრიალებს რძის ნაღებით სავსე მანქანა. ესეც საპრეზი დაზვა და დამკვერელი მუშა სოლომონ სომხიშვილი. ესეც საწყობი. კარაქით და ყველით დაღლებული ქურჭლები. შესრულებული გეგმა და ციფრები:—20415 კილოგრამი რძიდან 1361 კილოგრამი ოქროსფერი კარაქი.

1927 წელს უდაბნოს საბჭოთა მეურნეობის დაარსება რუქაზე უბრალო წერტილით აღინიშნა. მაშინ აქ 200-მდე თუშური დედა-ცხვარი იგი მოსავლილად კოლაკ ჭორსიკა და ყოჩა მორიკეს ყაზბეგიდან და ნაკვეთაურის ყოფილ მოჯამაგირეს ლადო ჯარიაშვილს ჩაბარეს.

ცხვარს მალე დიკო მზრონველობის ხელი მიუჩნობა მოკლე ხნის განმავლობაში განმტკიცდა და გაიზარდა. —1933 წლის რამლოვი-სათვის აქ 34,579 ცხვარი იყო სულ. —ეხლა 1934 წლის ივლისისათვის 46.367.

— გასულ წელს ცხვრის საერთო რაოდენობა 8,2 პროცენტით შემცირდა, ხოლო წელს რაღაც შვიდოდე თვის განმავლობაში იგი 34 პროცენტით გაიზარდა.

სოციალისტური მეცხოველეობის საქმის ოსტატებმა ჯაქრო ფოლადაშვილმა მიხა ფულაურმა, პეტო გურაშვილმა, სიმონა ბასიტაშვილმა მიხა ჯანიაშვილმა და გიორგი თევდორაშვილმა გაიმარჯვეს.

მეურნეობის პარტიული ორგანიზაციაც სამართლიანად ამაცობს ამ გამარჯვებას რადგან ეს არის ნამდვილი ბრძოლის შედეგი, რომელიც აქ ჩატარდა ს.კ. კ.ბ. (ბ) მე-17 ყრილობის გადაწყვეტილებათა და ანხ. სტალინის მითითების შესაბამისად მეცხოველეობის განვითარების დარგში.

იზრდება მწყემსების ენტუზიაზმი.

უდაბნოში მრავლდება ცხვარი ბატკანი, ყოჩი, მჭედლია და თოხლი.

და 7 წლის წინათ რუქაზე აღნიშნულ უბრალო წერტილი, უდაბნოს საბჭოთა მეურნეობის დაარსებას, რომ გამოხატავდა, გაიზარდა 27.000 ჰექტარამდე, რომელიც გადაჭიმულია იორმუტოქონოდან—თაფანახში ჯანდარამდე და გარეჯიდან—ფოთლოქესამდე.

ფირდოუსის გამოფენაში სპარსელი მწერალი ნეფესი, მ. ჯავახიშვილი, და ფირდოუსის გამოფენის მომწოდებელი მწერალი პ. ინგოროყვა

• ფირდოუსიდან •

მეცხრედ გავიდა ბართე ჭაბუკი ქეჭრემ ხმლის-მკვრელთან, ორი მოსისხლე მტერი, ორი თავკაცი. ხერხებს ბრძოლისას ცდიდნენ ყოველმხრივ, ბოლოს ხელთ იღეს ინდური ნმღები. თანისთანობით უკან იხევდა ქეჭრემ ბართესგან, მან ჩაჩქანის თავს მძლედ ხმალი დაჭრა: ქეჭრემის მკერდი ორად გაიბო, შიშით გაიფხო ბართეს მტრის გულში... ჯერ ის ცხენიდან დაბლა დეშვა, გვამი მიიბა თუქის *) უნაგირს

და შემდეგ ტაიქს კვალად მოაჯდა; კიყინ-დგრილით მალღობს ავარდა, ვით ვეფხი მკრჩხალი, ხელში ექირა ხმალი ინდური, დრომაც სვიანი ხელში ეკავა, ცხენზე ეკიდა თავდაყირული ქეჭრემის გვამი, — ასე იძახდა: „გამარჯვებული არის ხელმწიფე, მარად იბრწყინოს იმის გვირგვინმა მზის დისკოს ზევით!“ ალ. ბარამიძისა

*) ცხენის სახელია თარგმანი სპარსულით

საქართველო

უფლისწულებს გულთბილად შეხვდნენ აფხაზეთის მთავრის ოჯახში. განსაკუთრებული მზრუნველობა გამოიჩინა ზინების მიმართ კნენია კესარია შერვაშიძემ. მთავარი მიხეილი, კარგა ხანია მტრული თვალთ უცქერდა დადემქელიანებს, საძოვრებზე ატეხილი დავის გამო, მაგრამ სვანეთის მთავრის დასჯა, რაკი მალაღმად მემრთმა ინება და ციოყ დადემქელიანი უკვე აღარ განაგებდა სვანეთის სამთავროს, გადასწყვიტა, ლმობიერი მოპყრობით მოეგო მემკვიდრე მურზაყანის გული.

მურზაყანი თუთხბიტ-თექვსმეტი წლის თუ იქნებოდა. თუმცა თვალთა ნადობით ოცი წლის ჭაბუკსაც გააწბილებდა. მურზაყან უკვე ბრძენკაცობდა. ყმაწვილი იყო, მაგრამ სამთავრო საქმეებს დიდი გულისტკივილით ეპყრობოდა.

შერვაშიძის ოჯახში ხშირი იყო წვეულებები, ნადიმები. სტუმრებს შორის რუს ზემწიფის მოხელეებსაც ნახავდით, უცხოელებსაც. მურზაყან

ყურს უდებდა სასახლის კარზე გამართულ ინტრიგებს. განსაკუთრებით, მის ყურადღებას აფხაზეთის მთავარი მიხეილი იპყრობდა. კაცი მეტად სასტიკი და გაუტანელი. უამრავი მტერი ჰყავდა აფხაზეთის მთავარს... მაგრამ დაუნდობელი იყო მიხეილ შერვაშიძე, როგორც შინაურ ისე გარეშე მტრების მიმართ.

კალი თვალი მუდამ ოსმალებისკენ ეჭირა მიხეილს. აქით რუს-ხემწიფესაც ერთგულებისა და მორჩილების ეფიცებოდა. (ისე ჭირივით სთულდა რუსები). ამიტომ ძნელი იყო მუდმივი ინტრიგებში გახლართული მთავრის პოლიტიკური სახის გამორკვევა. მის წინააღმდეგ აშკარა ბრძოლა კიდევ უარესი. საცა არ მოელოდნენ იქ გამოჰკრავდა კვანტს შერვაშიძე და დაგიზოლ მტრებს სიცოცხლეს უშხამებდა.

მურზაყან შორი-ახლო უთვალთვალელებდა უცნაურ მთავარს. მას მუდამ აოცებდა შარიაშიძის გაუტანელი ხასიათი, ჭარბი სიმკაცრი და ყველასა-

დმი უნდობლობა. არ მოსწონდა მისი მუდამ მოღუშული სახე და ბოროტი თვალები. გასაფრენად მომზადებულ მერცხლის ფრთებივით წარბები, ჩატეხილი ნიკაპი. და რეგნული შეხედვით მიუყარებელი კაცის შთაბეჭდილებას სტოვებდა მთავარი, მაგრამ ის მაინც მიმზიდველად ეჩვენებოდა მურზაყანს.

მურზაყანს ხელს უშლიდა გაუნათლებლობა. წერა-კითხვა იცოდა, მაგრამ ეს ძალიან ცოტა იყო სასახლეში გადახლართულ ინტრიგების ასახსნელად. გარდა ამისა, უფლისწუროს ყოველ ფუნის გადადგმაზე ეტყობოდა ველური ქცევა, გაუთლელობა.

კნენია კესარიამ აღმზრდელები დაუნაზნა უფლისწულებს. განსაკუთრებული ყურადღებით მურზაყანს ებყრობოდნენ. უკითხაიედნ წიგნებს. ასწავლიდნ ცეკვას... საზოგადოებაში თავის დაჭირას, სიმღერებს. და წარმოიდგინით არმიყობასაც.

ამით სარგებლობდნ სასახლის კარზე რავემოყრილი თვადები, კნიაუნები და მურზაყანს გასაქანს არ აძლევენ. მორცხვობდა მურზაყან. ჭალებთან საუბრის დროს ხშირად წითლდებოდა, მაგრამ ეს უფრო მოწონდათ სასახლის ინტებარგატებში კნენებს: სარგებლობდნ მურზაყანის მორცხვობით და, როცა მთავარი მიხეილ შინ არ იგულებოდათ სიცოცხლ-ხარხარი იკლებდნ სასახლეს.

მურზაყან და მომდევნო ალექსანდრე, საოცარი სისწრაფით ითვასებდნ სვანებისათვის უცხო ჩვევებს და განცვიფრებაში მოყვდათ მიხეილის სასახლეში მოკალათებული წარჩნებულნი.

მურზაყან შეეჩვია უცხო შხარეს. უცხო წრეში ცხოვრებას. მაგრამ მოწყენილობაც დასჩემდა სვანეთის ტანტის მემკვიდრეს. ხშირად მთელი დღე გამგუშებული იჯდა მურზაყან და მოწოლილ სევდას ეომებოდა. ველარც ჭალები ართობდნ ასეთ

ანგლისელი ქალი ვ. ელისი და რუსი მწე რალი ლ. ლეონოვა

დროს სვანეთის სამთავროს მემკვიდრეს, ვერც აღმზრდელები. თვითონ კნენა კესარია ცი გაწბილებული ოჩებოდა ხშირად და ეს გარემოება ყველას ერთნაირად აოცებდა.

სვანეთი იყო მოწყენის მიზეზი. რახანია შინიდანაც არაფერი ესმოდა გახიზნულ ჟღლისწულს. კნენა კესარია აღვილად ხვდებოდა მურხაყანის მოწყენის ნამდვილ მიზეზს და უფლისწულის გასახალისებლად ახალ-ახალ გასართობებს იგონებდა.

ამ დროს აფხაზეთის მთავარი სამკვიდროს საქმეებით იყო დატვირთული და ხშირად ერთი კვირა ისე გავიდიოდა, არაფერს იკითხავდა ხიზნების შესახებ.

ივლისი გვალვით დაიწყო. თაკარა ერთო ზღვის სანაპიროებზე. მთავრის ეზოში მუდამ გრილოდა. სოფელი ტამიშ, სადაც ესახლა მიხეილ შერვაშიძე, მალე დან დაჰყურებდა სანაპიროებს. ეზოში უხსოვარდროინდელი ჭანდრები და ალვის ხეები საამო ჩრდილსა და ნიავს თავაზობდენ სასახლის მცხოვრებლებს.

სადილზე შიოიი ახსენეს. მიხეილმა ნადირობა მოისურვა და უხუცესებს დააჯალა: შეეშხადეთო. სკურჩაში აპირებდენ გამგზავრებას. სკურ

სტუმრად მიგზავნიან

ჩა მდიდარი იყო ნადირით: ირემი, ჯახვი, ჯეირანი, შგელი და არჩვი სკურჩას. მუდმივი მობინადრენი იყვენ. გარეულ ოორებსაც ხშირად წაელეწებოდენ მონადირენი. წვრილ

ფეხა ნადირსა და ფრინველებზე თოფის სროლას თითქმის არავინ ჰკადრულობდა.

სამთავრო ტყედ ითლებოდა სკურჩას მიდამოები... ტყე დაცული იყო და ნადირიც უზომოდ მრავლდებოდა.

ცინცხადი დღე გათენდა. შერვაში-ცინცხალი დღე გათენდა. შერვაში-ბიან. ბაზიერნი ძაღლებს აგეშებენ ახოსალარს ცხენები გამოჰყავს საჯინიბოდან. მეთოფურები უკვე მზად არიან. ძხად არიან მეჭურჭლე-მება-რგეებიც; ამაღა -- ხზე დვას.

გამობრძანდა მთავარი. შეკაზმულო ცხენებს გადახედა. არაბული ყორანი შეათვალთვალა. მოეწონა მთავარს დადიანის ნაჩუქარი ყორანი. შეკაზმულობაც თვალში მოუვიდა. ოქროწყალში შეფერილი ვერცხლის უნაგარი კოხტად ედგა ზურგზე ყორანს. ოქრომკეციით ნაქარგი საოფლე. მძივბრით მოოჭვილი საძე. შევერცხლილი ლავამორთულობა. აღვირი მოკლე, მაგრამ მუშკივით რბილი, მოილული უზანგები აღმასივით ლაპლაპებდენ.

მიხეილ ყორანზე შებრძანდება. ყორანი მხედარს მოელის და მიწას ტორს ურტყამს ძალუმი ნებიკრობით.

— ლურჯა სადღაა?! — იკითხა შერვაშიძემ.

— საჯინიბოში გახლავთ, იიღო ბატონო! — მოახსენა ახოსალარმა.

— გამოიყვანეთ!

ახოსალარმა შესიტყაიბა ვერ გაუბიოა აქნიან მთავარს. საჯინიბოსკინ გატრიოდა და ხმადაბლა აზურ-ლოლოდა: დამტყრევე ვილაცას და ხათაბალა გახდებოა...

გამოიყვანეს ლურჯა. კვიცი რომ იყო თავდაჭერაზე რტყობოდა. თვალებს დამფრთხალი აცეცებდა. ცმუ-

ანდრე ნეკე მოსკოვში

კვდა, ვეთდებოდა. ორი წამისაღ-
ვი ვაყვაცი ძლივს უმაგრებდა თავს
კაუხენდავ აჯილას.

ნესტორ აბდიბამ უკმაყოფილოდ
ჩააქნია ხელი და ლურჯას ამრეზი-
ლი მზერა ესროლა. ასიოდ აჯილდა
გაუხენდა აბდიბას. ასიოდ ურა მო-
უთოვავს და მოუთვინიერებია, მაგ-
რამ ეს ლურჯა რა გაუხდა, მის მო-
საგვს საშველი არ დაადგა. ვერ იქ-
ნა ნებეიერ სიარულს ვერ დააჩვია.

ისე, გავარდნილი თოხარკიაა ლუ-
რჯა. ტანწერწეტი. მუხლებმაგარი.
განეიერ მკერდს, მალალი, მაგრამ მო-
უდრეკელი კისერი უმშვენებს და
ვაი ამას, ვისაც თვალწუნად შეხე-
დავს თავნება მერანი. ჯერ შიჯდო-
მა არავის უწერია მის ზორგზე, მაგ-
რამ თუ ვინმემ იხელთა დრო და ზუ-
რგზე მოქცა, ჩამოხტომას ჩოლი და
აცდის... სადმე კისრით გადაუშვებს,
დადგება და ამაყბდ ხეივინებს.

— ვინ არის ვაყვაცი! — ცივად
იკითხა შერვაშიძემ და წარჩინე-
ბულთ გადახედა.

ყველას გააცვივა ლურჯას დანახ-
ვაზე.

ხმას არავინ იღებდა.
მურზაყან განზე იდგა და ბედაურს
ათვალეიერებდა. ლურჯას დანახვაზე
თვალეები გაუბრწყინდა სვანეთის უფ-
ლისწულს. ლურჯას მიუახლოვდა.

— გეშინიათ! — დასცინა თავისი-
ანებს მთავარმა და ახლა სტუმრებს
გადახედა, ვინ ხარ მამაციო.

კნენა კესარიამ ვეღარ მოითმინა
და ქოქოლა დააყარა თავმომწონე
თავადიშვალეებს. კნიაუნებმა ქირქი-
ლი ატეხეს.

აქ არის კნენა კესარიას ქალი
ადილხან. ვერც ის ისვენებს წარჩი-
ნებულთა დუმოლზე და თამშეო
მარღანიას აჯაგრებს. თაემომწონე
აფხაზი ბრახს ვეღარ ამსგრებს, მაგ-
რამ ლურჯაზე შეჯდომა მაინც ვერ
გუბედნია.

— დაგლახდით! — იწყინა შერვა-
შიძემ.

— მე დავჯდები! — წამოიძახა
მურზაყანმა და გაკეცილი მათრახი
მესტებზე შემოარტყა.

ყველამ განცვიფრებოთ გადახედა
სვანეთის მემკვიდრეს. ქალებმა ხმა-
მალლა გაიციხეს. გაუკვირდათ მისა
გამბედაობა, მაგრამ იწყინეს კიდევ
წათამამება თავხედობად ჩამოართვეს
გულუბრყვილო უფლისწულს.

— გული ატყუებს.
— ახალგაზრდაა და ეადვილება.
ახოსალარმა, უარის ნიშნად თავი
გააქნია; თანაც დაატანა: დაიბრიყ-
ვებს, გადმოაუღებსო.

მურზაყან აინთო ახოსალარის სიტ-
ყვებზე. ნათქვამს აღარ შეაწბილდა.
შეკაზმულ ლურჯას ჯაჭურ მიადგა,
ადილხანმა ჩუმად ჩაიციხა. ვერვინ
გაიგო დაცინვა იყო ეს ჩაცინება თუ
უცარი სიხარულით მოვარდნილი
ალტკანების გამოძახილი.

— მოიტა აღვირი! — ბრძანების
კილოზე მიმართა მურზაყანმა ხანშე-
სულ ახოსალარს და შეწრივლებულ
ლურჯას ზურგზე ხელი დაჰკრა.

შეტორტმანდა ლურჯა. მიწას ტო-
რი დასცხო და ფრთხილვას მოუხში-
რა. ყალყზე დადგომა სცადა, მაგრამ
მუხასავით გაბაჯვულ მურზაყანს
დრეკა ვერ უყო გავემბებულმა აჯილ-
დამ.

— ჰაიჰ! — დასწყვილა უცებ
მურზაყანმა და თვალის დახაკვაში
ლურჯას ზურგზე შეაფრინდა.

თავნება აჯილდა განზე გახტა

და მხედრის გადაყირავება მოინდომა.
მაგრამ არანაკლებ თავნება სვანმა
ისე მძლავრად მოსწია აღვირი, რომ
უდრეკი კისერი ჩივრივით გაუხდა
აჯილდას, მოსაგვა და ნეხიერივით
დაიმორჩილა.

კნენებმა ტაშეიშემაქციეს მურ-
ზაყანს ჰაეროვანი კოცნა მესთაფ-
ზეს. სამაგიეროდ სასახლის წარჩინე-
ბულნი გაუნაწყენდენ უწლოვან უფ-
ლისწულს და მურის თვალი უჩვე-
ნეს.

მურზაყანმა კვლავ დასწყვილა
ლურჯას. სასახლის წინ გაშლილ მინ-
დორზე ჯერ ნაბიჯით გააცეკვა, ქუს-
ლი ჰკრა და გაფრინდა.

გაოცებული მიჩერებთან თავზე-
ხელაღებულ მხედარს. უცვირს მიხე-
ილ შერვაშიძესაც.

— გადმოაგდებს. — დაიჩემა ახო-
სალარმა.

მუხის საუკეთესო ხელმძღვანელი,
ქუჩის საუკეთესო ხელმძღვანელი მილციელი აბ. მუხიანბი

— დაამტკრევს... — დასძინა მარ-
ლანიამ.

— არა... დაიმორჩილა. — წყენით
სთქვა ნესტორ აბლიბამ და თავი შე-
ურაცყოფილად იგრძნო.

თვალმისაწიერზე მურზაყანმა ლუ-
რჯა შეაყენა. სასახლიკენ მოაბრუ-
ნა და გამოაქანა. ამაღას რომ მოუ-
ახლოვდა სადავე ისე მოსწია,
ქანდაკებასავით გააშეშა, თითქო ფე-
ხები შეუბოროტესო.

— ყოჩაღ! — შეაგება შერვაშიძემ
— რაშია ნამდვილი! — ყრუდ ჩა-
ილაპარაკა მურზაყანმა.

მთავარს არ გამოეპერა სტუმარ
ფულისწულის შექება და აფხაზურ
ჩვეულების მიხედვით უმაღლ დაატა-
ნა: თქვენი ფეშქეში იყო, ბატონი-
შვილო!

მურზაყან გაწითლდა სიხარული-
სგან. მზიარულ გუნებაზე დადგა.

ხვითქი ჩამოსდიოდა ლურჯას. კი-
სერი ვასაპნული გეგონებოდათ. მი-
სი სუნთქვა ჯაბერჯილის ქშენას წა-
აგავდა.

— დავიძრათ! — ბრძანა მიხეილ-
მა და ყრანს მოახტა.

მურზაყანმა მოსაგვალი აჯილდა
ნაბიჯში ჩააყენა და ამან კიდევ უფ-
რო გააწიწმატა შეურაცყოფილი თა-
ვადიშვილები.

თამშეო მარლანია რისხევს ეიოარ
იმაგრებდა. სამაგიეროდ კნიაყნა
ადილხან გვერდში ამოუდგა სვანე-
თის მემკვიდრეს და გზადაგზა მას-
თან მზიარული საუბარი გააბა.

გავიდენ სანადიროდ. ტყის მოსა-
რეკად ხალხი დაგზავნეს. აუშვეს ძა-
ლები და შეწრილდა აქამდე გა-
რინდული მიდამოები.

წარჩინებულნი ჩაესაფრენ. მოუთ-
ნენლად ელოდებიან ნადირის გამო-
ჩენას.

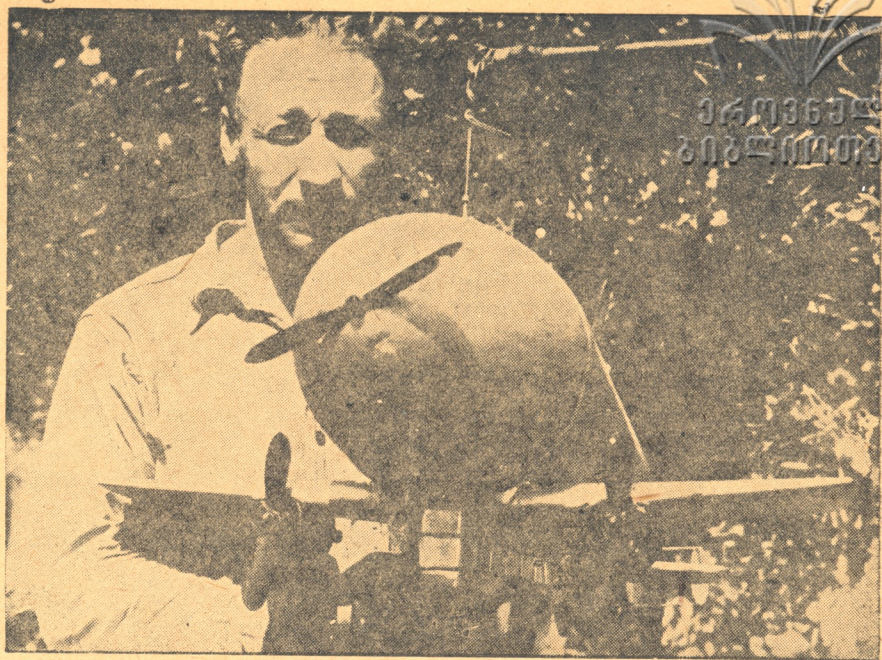
ავერ, შეუტეეს მეძებრებმა, ნადი-
რა ბუნაგიდან წამოაყარეს. ჩასაფრე-
ბული მთავარი მოთმინებას კარ-
გავს...

გაისმა ლაწანი და რქებგადაწყობი-
ლი ხარ-ირემი შხეილით ლაქანა
შერვაშიძის საჰარისაკენ.

იქვე მახლობლად ჩასაფრებულმა
მარლანიამ ველარ მოითმინა და ეს-
როლა. დააცდინა. შერვაშიძე ბრა-
ზით აინთო. მარლანიას მატრაკვეცო-
ბა პირად შეურაცყოფად ჩათვალა
მირონცხებულმა მთავარმა... მაგრამ
დაბოროთხალ ნადარს თვალი მაინც
არ მოაშორა, ცხენს ქუშალი ჰკრა, მო-
სახვევიდან წამოუყარა და ალაღბედ-
ზე ესროლა.

შორს იყო, მაგრამ სულმობრძავი
ირემი უხმოდ ჩაიკეცა.

გამზიარულდა მთავარი. სტამბო-
ლს ფალიაზე აკოცა. „ნაცადი ლუ-
ლაა. ვისაც თვალი უჭრის სირცხ-
ვილს არ აჭმევს“. მოაგონდა შერვა-
შიძის მონებით ვაჭრის, ქალილ-ბეის

გამომგონებელი ჯონ სმიტი. კალი ფორნიელი გამომგონებელი ჯონ სმიტი მუშაობს ნახევრად მძიმე ღირებულების მო დელზე (რომელმაც უნდა შეაერთოს ღირებულების წონასწორობა თვითმფრინავის სისწრაფესთან.

✚

სიტყვები. ქალილმა უფეშქეშა აფხა-
ზეთის მთავარს ეს სტამბოლი.

„გაქნალი ვინმეა, — აღიქვანა უკი-
ქრები აფხაზეთის მთავარს — მონე-
ბით ვაჭრობს, ქვეყნის ოქროს ხელს
უსვრიან და გროშებზე წოწუნებს. მუ-
დამ ხარალი აკერია ენაზე. „ხეირ
იოხტუ!“ ურცხვად დაიფიცებს და
ისე შემოგზავნის. შეგებრალობა...
უპ, ვაჭრების სანსილა. მაგათ წაბილ
წის ჩვენი პატროსანი ქვიყანა. შემო-
იტანეს ჭუჭყი და უსაზღვრო ანგა-
რება“.

— დიდო ბატონო! — მოკოოდნე
ლად დაარღვიეს მთავრის მყუდროე-
ბა. შინაყმებმა ხელეგაკრული აფხა-
ზი მოჰგვარეს მთავარს და მდაბლად
მოახსენეს: ნადირობაზე შევესწარა-
თო.

— ეინ ხარ? — პირქუშად იკითხა
შერვაშიძემ.

— ჭანბა ვახლავარ, დიდო ბატო-
ნო!

— „ჭანბა ვახლავარ“. — დაცინ-
ვით გაიმეორა მთავარმა და ცხენს
სადავე მიუშვა. — ქურდი ბრძანე-
ბულხარ!

— ქურდი არბ ვარ, დიდო ბატო-
ნო! ვაჭირვებამ გამაბედღინა.

— ქურდი ხარ... ხელწამკრავი...
ჭანბა მიწას დააშტერდა და დანი-
სლული თვალები ცრემლებით შეე-
ტბორა.

— ქურდი ხარ! — დაადგა კბილი
შერვაშიძემ.

— ევკ, ღმერთი სად არის, რომ სი
მართლე დინახოს.

ატირდა ჭანბა. შეურაცყოფა იე-
ლარ აიტანა.

— ნანადირევი ზორგზე აპკიღეო,
ალაიაში გაატარეთ და...

— არ გაუშვათ! — მოაგელვეს

ცხენები ჯიხვზე გამოდევნებულმა
მონადირეებმა.

— თუთხმეტი როზგი უწყალო-
ბით! — დატოვა ბრძანება მთავარმა
და თვითონაც ჯიხვს გამოუდგა.

მარლანიას საფარი გადაყვლა შერ-
ვაშიძემ. თამშულ მარლანია შურიო
აინთო. საჰარი გადაინაცვლა და მ-
რტოდ დარჩენილი ფიქრებს მიეცა.

დიდი ხანა თამშულ მარლანიას
აფხაზეთის სამთავროზე უჭირავს
თვალი. შერვაშიძეს ათასგვარ ხრიკს
უწყობს. ბელი არ წყალობს მარლა-
ნიას. ვერც ჰკუა - გამჭირახობით
სჯობნის შერვაშიძეს და ბნელი ზრა
ხვეტი განუხორციელებელი რჩება.

ხმაურობა მატულობს. ძაღლები
ყვფით აყრუებენ მიდამოებს. მარლა-
ნიამ კნააქნა ადილხანს მოჰკრა თვა-
ლი და ცხენი თავიკვე დაქანა.

ადილხან ნადირსაც ელოდებდა
და... იქვე ჩასაფრებულ მურზაყანს
აგზნებული თვალებით ულოლია-
ვებს.

ადილხანს უკვი გულში ჩაუგარდა
სვანეთის მემკვიდრე და ოცნობებს
მასზე.

ის შენიშნა მარლანიამ. უკვებ გეზი
შეიკვალა, ცხენი მიატრიალა და
მურზაყანს ზორგში ჩაუდგა.

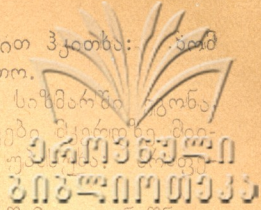
— თამშული! — მოიქნა მარლანიას
ადილხანის წკრაალა ხმა.

— რა გნებავთ, ბატონიშვილო! —
არ დააყოვნა მარლანიამ. დაღიშქელი
ანს პირი მოარღიდა და ადილხანს შო-
რი-ახლო შეჩერდა.

— რატომ ხართ მოწყენილი? —
გაუღიმა განგებ ადილხანმა.

— თავი მტკივა. სიცხემ თუ დაბ-
კრა.

მარლანიამ აბრეშუმის ცხვირსახო-
ციო შუბლი მოიწმინდა. ცალი თვა-

ლით მურზაყანს გაჰხიდა და ცხვირ-სახოცი ჩოხის გულთაფაში შეინახა. წინ ადილხანის ეღვა, მაგრამ აღრენალი თავადიშვილი ისევ დადგმქელიანს მიჩერებოდა. ადილხანთან საუბარს, არ იქნა. ბოლო არ გამოეწასკვა. ორივენი კარვად გრძნობდნენ ერთმანეთისადმი გულცივიობას. ადილხანს არ მოსწონდა თამაშულ მარლანაა. თამაშულს მოსწონდა ადილხან, მაგრამ იჯავრებოდა კადეც. მიზეზი მურზაყან დადგმქელიანი იყო.

მახლობელ ხევში ჩოხქოლი შეიქნა. ძაღლები იერიშზე გადავიდნენ.

— შეილი! — შეჰკვივლა ადილხანმა.

— ესროლეთ, ბატონიშვილო! — უკულოთ შესთავაზა მარლანიამ კნი-აქა ადილხანს.

გავარდა თოჯი. შეტორტმანდა ნადარი. ერთი უკან მოიხედა და გაფრინდა.

— თქვენი მომერიდა, თორემ... — ჩაქნია თავი მურზაყანმა.

— დაჭრილი. დიდას გეფიცებით დაჭრილი... აი, თამაშულს გკათხ... მოიხედა. თამაშული უკვე მინდორს უახლოვდებოდა.

— როგორ გაიპარა?! — გაიკვირვა ადილხანმა. მაგრამ როდი იწყანა მარლანიას ჩამოშორება.

მურზაყან ნასიამოვნებიც კი დარჩა აბეზარ თავადიშვილის თავიდან მოშორებით.

— მურზაყან, გეფაცები, დაჭრილია!

— გნეაფეთ, გავედიგნოთ! — შეპლიმელა ადილხანს მურზაყანმა და ცხენს ქუსლი ჰკრე.

სამბრობა მოატანა. შეაჩერეს ნადირობა. ნანადირევს თავი მოუყარეს. ყველა ვანკიფრდა დახოცილი ნადირის დახეხვაზე.

მთავარი მზიარულ გუნებაზეა. სამჯერ ესროლა დღეს მთავარმა და სამჯერვე მოახვედრა.

— სადილი! — ბრძანა შერვაშიძემ. ღიღინით ჩხრილა წყაროს მიუახლოვდა. ხელი დაიბანა. გაკრილბულმა ჩრდილი შეაჩრია და მოიხედა.

გაშალეს სადილი. ჩაკიბული ტფინოები დოჭებით ჩამოდგეს. ფეხზე დადგნ მერიქი-ჟენი.

ვარდისფერი იზაბელა აჩინჩხალდა სასმურებში.

მიხეილმა ნადირობის სადღეგრძელო დალია. ყანწი თამაშულ მარლანის გათაულოცა.

კუშტად ჩამოართვა ყანწი მარლანამ, გაავსო და უბრად დალია.

— რამდენჯერ დააცდინე, თამაშულ! — ნიშნის მოგებით ჩაუკრა შერვაშიძემ. ამით აგრძნობინა, რომ მისი საქციელით ნაწყენი იყო აფხაზეთის მთავარი.

— დააცდენ, როცა წინ გელობებიან.

— თვალის ბრალია, თამაშულ! ზოგჯერ მუხის ჩრდილი მუხად ეჩვენება ადამიანს.

— სწორი შენიშვნაა. ხშირად ჩრდილი მუხა ჰგონია ზოგიერთებს და მუხას კი ვერ ამჩნევენ.

ქარაგმა ყველასათვის ვასაგები იყო. მიუხედავად და იწყინა კიდევ მიხეილ შერვაშიძემ მეტოქე თავადიშვილის თავგასულობა. ბევრი აღარ დააყოვნა: შენთან შეჯიბრი ვაუკაცობად არ ჩამეთვლია, მაგრამ გნებავთ თვალცი ვავსინჯოთო, — გამოიწვია მთავარმა მარლანა და შინა-ყმას უბრძანა: სანიშნო წაიღეო.

თამაშულს არ ესიამოვნა მთავარის უდროო გამოწვევა, მაგრამ უკან დახევა ისიცხვილა.

წამოიშალენ. ასი ფეხის ნაბიჯზე დასდეს სანიშნო.

— ესროლეთ! — მიმართა მთავარმა მარლანიას.

— თქვენ ესროლეთ! — შეყოყმანდა სადღეგრძელებში ჩავარდნილი თავადიშვილი.

— ადილხან სად არის? — მოულოდნელად იკითხა აბდიბამ.

შეწრილდენ. ამაღას თვალი გადაავლეს. არსად სჩანდა.

— დადგმქელიანი ადილხანს არ მოაწყენს. — ღვარძლით შენიშნა მარლანიამ და სანიშნოს ხელმოჩრდილვით გაჰხიდა.

— არც მურზაყან სჩანს? — იკითხა შერვაშიძემ. — გავხანვით კაცები. თამაშულ, თქვენი რიგი იყოს.

— თქვენ გერგებათ, ბატონო ჩემო, ესროლეთ! — გამოიცვალა კილო მარლანიამ.

ეკროლა შერვაშიძემ.

— წერტილში ვახლავთ! — დაიძახა შინაყმამ, რომელიც სანიშნოს უთვალთვალვებდა.

სიომხანდა მარლანია. აცახცახებულნი ნერვები ძლივს დაიწყინარა. დაიხარა და დატუშინა.

მინდორზე მურზაყან გამოჩნდა. წინ ადილხან მოაგელვებდა აქაფებულ ცხენს.

ადილხან დაელოვებამი გაჩნდა სანიშნოსთან და თოფაც გავარდა.

უეცრად მოხდა ეს ამბავი. გაურთხილებაც კი ვერ მოასწრეს.

ვერ თოფის ხმა არ მიწყინარებულ იყო, რომ ადილხანის ცხენმა ჩაიჩოქა... მხედარმა თავი ვიოარ შეიმაკრა და ბალახებში გადაეშვა.

— მარცხია!

— მოჰკლა!

— თამაშულ!

თავზარდაცემულნი ადილხანისკენ გაექანენ.

სანამ წარჩინებულნი ადილხანს მიუახლოვდებოდნენ, მურზაყან ლურჯადან გადმოფრინდა, ადილხან წამო-

აყენა და ჩურჩოლით ჰკითხა: აბი არაფერი გეჭკინათო.

ადილხანს თავი სიშმაჩნა გონა მურზაყანის მკლავები მიეროხე მიეკრა და დიმილით უკვე...

ადილხან ფეხზე წამოდგა. ნაწინავები გაისწორა. კაბის კალთა დაიბერტყა.

ცხენი ადგილიდან ველარ იძვროდა. მარლანიას ნასროლთა ქაჩაჩი გაცხვირთა ადილხანის ცხენისთვის.

— ყოჩაღ, კარგი სროლა გცოდნია თამაშულ! — კვლავ დასცინა შერვაშიძემ და რაკი შემთხვევა უმარცხოთ დასრულდასუფრისკენ მიიარულად გამოემართა.

— უნებლიედ გამოეკრდა. — იმართლა თავი მარლანიამ. — ხმაურობა რომ გავეგონე, თოფის ჩამოღობა განვიხრახე, მაგრამ უეცრად სასხლეტს თითი გამოეკარი და...

— მარცხენა ფეხზე ამდგარხართ, თავადო! — წყენით ჩაურთო მოხუცმა აბდიბამ და აყოქლებულ ცხენს ფეხზე მალამო დაადო.

— მაშ, ყაბულს არა ხართ, თამაშულ?!

— თუ დამიჯერებთ, სიმართლეს მოვახსენებთ.

— რა უფლება გეაქვს არ დავიჯეროთ — ორახოიგნად მიუგო მთავარმა და თან დაატანა: ესროლეთ მეორეჯერ!

მარლანიამ უყოყმანოდ გატენა თოფი, დაიროქა და კვლავ ესროლა.

— მარჯვენა ქურვი! — დიძახა მოთვალთვალე შინაყმამ.

— რას იტყვით, თავადო.

— მჯობნით და ეს არის... ამას ისედაც კარვად ვამჩნევ.

— ისევ ქარაგმა?

— არა, მარლანიების სიგლახეს ქარაგმა ველარას უშიგლის.

— თუ ასეა თითი მოხარეთ!

მარლანამ თითი მოხარა. გაცეცხლებულმა ყანწი გაავსო და შერვაშიძის სადღეგრძელო დალია.

— ძალა მიჩვენე..

— გაქცივს გიჩვენებო... ჰი. ჰი.. ჰი! — აქირქილდენ შინაყმები, რომელთაც ერთი ნესტორ აბდიბა იყო. ნესტორს ჭირივით სძულდა მარლანია. დღეს თვალდასანახათ შეძულდა. ცხენის მარცხის გამო.

მურზაყანმა ყური მოჰკრა აბდიბას ქარაგმას და ჩუმად გაიღიმა.

გაახორქეს ყანწები.

თავს ველარ ართმიგინ წამოკრულ სადღეგრძელოებს.

მარლანია თვალვებდაბლოგხილი მიშტერობრა მშვენიერ ადილხანს, ასლოკინებს და გაცეცხლულ ქათანაურებს ოშნოდ ბლუკინებს.

წარჩინებულნი სიცილს ველარ იმაგრებენ. საქაშოვზე ხელჩაქიდებულნი იგულებიან.

გალმა დამრეცხე 'შვლის ნუკრმა ჩამორბა. დაფიქრებული თვალ-ებით დახოცულ ნადირს მიაშტერია და გულშემზარავი ხაველი მორათო. ჩრვილი იყო ნუკრი, დაღმართზე თავს ძლიერს ამბავრბდა. აბღიბამ ნუკრზე მიუთითა წარჩინებულებს.

მარღანია, ნუკრის იანახავაზე გამოფხზილდა და თოფს ხელი დაატანა. — არვინ გაბედოს. — შკვახედ სთქვა შერვაშიძემ და შუბლი შეიკრა.

ხმაურობაზე ნუკრი შეკრთა. ტყის კენ შეტრიალდა. ერთხელო უკან მიიხედა და გულამოსკენით დაიხველა. აბღიბას გული აუჩუყდა და მოწოლალი ცრემლები ვეღარ შეიმაგრა.

გაუკვირდათ მოსუცის საქციელი. შერვაშიძემ თვალი მოარღია მოხუცის ცრემლებს და ავსებულნი ყანწი გადაღვარა.

აბღიბას „ნუკრი“ ამ დროს თუ-

თუნს მარგლიდა ტრაპიზონის მიდამოებში. შვიდი წელიწადია აბღიბას შვილი არ უნახავს. ბევრიჯერ გასძლოს შვილს მაგრამ ვერცხედა. როგორც ეს საკუთარი იხილავს ამიერიდან დაკარგულ დედას.

აბღიბას ცრემლები გირავინ ვერ გაიგო. ვინ იფიქრებდა, რომ თბლად დარჩენილ ნუკრის დანახავაზე, აბღიბას შვიდი წლის წინად მონად გაყიდული შვილი მოაგონდებოდა?

კინო საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე

თანამედროვე კინემატოგრაფიის საწყისად ჯადოფანარია ცნობილი. საქართველოში 1900 წლამდე არამც თუ კინოს, არამედ უბრალო ჯადოფანარის შესახებაც არაფერი იცოდნენ. სწორედ ამ წელს პირველად ერთმა ფოტოს მოყვარულმა დავით დიდიშელმა იყიდა მოსკოვის ფირმა შვაბსაგან ჯადოფანარი მთელი თავისი მოწყობილობით. ამავე დროს დ. დიდიშელმა იყიდა ძმ. ლუმიერების კინო-აპარატი და რამდენიმე ათეული ლენტი თითო 20-35 მეტრის სიგრძისა. შინაარსი ამ ლენტებისა ყოველად პრიმიტიული იყო: ტვირთის გადაზიდვა, ბანაობა პლიაჟზე, მატარებლის მოხელა სადგურზე და სხვ. დაიწყო ამ პრიმიტიული სურათების ექსპლუატაცია და დ. დიდიშელი თავის შვილით ა. დიდიშელით (ესხლა ცნობილი კინო-ოპერატორი სახკინორეწვში) გაემგზავრა საგასტროლოდ „ჯექტორის“ ფსევდონიმით საქართველოს ყველა ქალაქებში.

მაგრამ ამაზე საქმე არ შეჩერდებოდა. კინემატოგრაფი ჩქარი ტემპით ჯადოფანარების ადგილს იკავებდა. ტფილისში გაჩნდნენ გასტროლოგები, რომელთაც თან ჩამოქონდათ მრავალი სხვადასხვა შინაარსის კინო-სურათები და 1904 წელში ტფილისში უფვე გაიხსნა პირველი მუდმივი „კინო-ილუზიონი“ ივანიცკაია და როზეტისა ესხლანდელ რუსთაველის პრ. (სადაც ესხლა საქ. კ. პ. (ბ) ცეკას შენობა). მალე ივანიცკაია გამოეყო როზეტის და ცალკე „კინო-ილუზიონი“ გააწა იმავე ქუჩაზე, სადაც ესხლა შინანის ფოტოგრაფია. ამ შენობაში იყო პატარა ელექტრო-სადგური, რომელიც ენერჯიას აძლევდა ევანიცკაიას „კინო-ილუზიონს“. მაგრამ ეს თბლ ელექტრო-სადგური გაჩერდა და კინო-ილუზიონმა შესწყვიტა მუშობა. ივანიცკაიამ დაზარებისათვის მიმართა ახალგაზრდა კინო-სპეციალისტს ალექ. დიდშელს, რომელმაც შესძლო ელექტრო-ენერჯიას მიღებამდე მუშაობის განათების გამოყენება. ამრიგად კინო-სეანსები არ შესწყდა და ივანიცკაიამ აიყვანა მუდმივ საშუალოზე ა. დიდშელი, როგორც კინო-მეცნიერი-დემონსტრატორი. რა სურათებს უჩვენებდნენ 1904 წელში და შემდეგ? ეს იყო პატარა მელოდრამები, კომედიები, ფანტასტიკური და კომიკური სურათები სიგრძით არა უმეტეს 500 მეტრისა თითოეული. 1905 წელში ივანიცკაიამ მაშინდელი მუშ-

ტიდის ბაღში ააშენა კინო-სეანსებისათვის საზაფხულო შენობა.

ასე გადიოდნენ წლები. ტფილისში გაიხსნა კიდევ სხვა კინო-თეატრები, მაგრამ არავინ ფიქრობდა საკუთარი კინო-წარმოების, შექმნაზე, სანამ ისევ იმავე ივანიცკაიამ არ ჩამოიტანა მოსკოვიდან „პატეს“ აპარატი, ასლების გადაძლები აპარატი და რამდენიმე კიუბეტი ფირის გადაძლშეგები-სათვის. ამრიგად შეიქმნა შესაძლებლობა საკუთარი კინო-გადაღებების მოწყობისათვის და ა. დიდშელი შეუდგა ადგილობრივი ქრონიკის გადაღებას. ცოტა ხნის შემდეგ ტფილისის კინო-თეატრების ეკრანზე პირველად იქნა ნაჩვენები „გაზაფხულის დრო“ საკუთარი წარმოების ქრონიკა. ეს იყო 1910 წელში. შემდეგ კი საქართველოში პირველმა კინო-ოპერატორმა და ლაბორანტმა ა. დიდშელმა გადაიღო ლალო მესხიშვილის იუბილე, რძის ფერმა ბაკურიანში, „მცხეთობა“, ნადირობა ყარაჯაში და სხვ. ამასთანავე უნდა ითქვას, რომ ეს პირველი კინო-პროდუქცია იმდენად დამაკმაყოფილებელი იყო, რომ „ძმ. პატეს“ მოსკოვის განყოფილება დიდის სიამოვნებით ლეზულობდა ამ ნეგატივებს სახელგანთქულ „პატე-უფრანლისათვის“ პარიზში.

1918 წელს ესხლანდელ „კინო-ოქტომბრის“ (ყოფ. აპოლო) შენობაში მოეწყო პირველი კინო-ლაბორატორია არა მარტო საქართველოში, არამედ მთელ ამიერ-კავკასიაშიც. რას წარმოადგენდა ეს „კინო-ლაბორატორია“? ორსართულიანი ფიქრისა. არა უმეტეს 2-ნახ. 4 მეტრის, ოთახს, რომელიც კინო-თეატრს „აპოლოს“ ეკრანის ჯვან იმყოფებოდა. ამ პატარა სივრცეზე იმყოფებოდა შესაღები, გამრეცხავი, ასლების გადაძლები და სხვ. „განყოფილება“! ა. დიდშელი — საშრობი ბარაბანი 250 მეტრისა, ჭერქვეშ კი რკინის ბაკი 200 ვედრის წყლის მარაგი. ლაბორატორიის ინვენტარი: 5 კიუბეტი, 10 ჩარჩო (თითო 20 მეტრი) ასლების გადაძლები აპარატი „პატე“, სსწორი, ორი ბოთლი და ვედრო... ეს ყველაფერი ზევითა სართულში, ქვემოთ კი — „საპროექციო“ ეკრანი, რომლის სიდიდე საწერ ქალაქის ერთ ფურცელს არ აღემატებოდა! ასეთი იყო პირველი კინო-ლაბორატორია საქართველოში. რა სამუშაოს აწარმოებდა იგი მაშინ? იმ დროს კინო-სურათებს იხენდა და

შემდეგ აქირავებდა მათ მთელ ამიერ-კავკასიაში და საშუალო აზიაშიც ვინმე კომერსანტი პირონე. და აი ამ ნაყიდ კინო-სურათების ხელახალი დამონტაჟება და მათთვის ახალი წარწერების დამზადება ხდებოდა ა. დიდშელის „კინო-ლაბორატორიაში“.

ცნობილია, რომ მენშევიკების ეკონომიკური პოლიტიკა კერძო კაპიტალისტური მეურნეობის და უცხო კაპიტალის ყოველწორივე ხელის შეწყობაზე იყო დამყარებული, ამიტომ შესძლო უცხო კაპიტალისტმა პირონემ თავისი საკუთარი კინო-წარმოების ორგანიზაცია. 1919 წელს მან მოიწვია რეჟისორი ვ. ბარსკი, რომელმაც ოპერატორ დიდშელის დახმარებით გადაიღო პირველი მხატვრული კინო-სურათი „თავიჯივეთილი გვამი“ ექვს ნაწილად. ამავე წელს გადაიღეს სუთნაწილიანი მხატვრული კინო-სურათი „შოპენის ნოქტიურნი“ — პატარა კომედია „ნუ გინდავს“ ორ ნაწილად. ვინიდან ატლელ არ არსებობდა, გადაღებანი სწარმოებდა კინო-თეატრ „აპოლოს“ ფიქრში და კანტორაში ოთხი „იუბილტრის“ საშვალებით. კაპიტალისტ პირონემ განზრახა საქმის ფართედ და უფრო სერიოზულად დაეყენა, რისთვისაც დაიჭირა პლენხანოვის პრ. რამდენიმე დარბაზი, სადაც იმყოფებოდა იმ დროს განკევიჩის სახელოსნო. დარბაზების შორის არსებული კედლები მოიხსნა და ამ რიგად 1919 წელს მოეწყო კინო-ატლელი იქ სადაც ესხლა სახკინორეწვის შენობა. ამ ახლად მოწყობილ ატლელი რეჟ. სიმოგმა გადაიღო კინო-სურათი „ცეცხლისთავანის მცხელები“ (ოპერატორი ა. დიდშელი). ყველა ზემოაღნიშნულ სურათების სიუჟეტებს არავფერი საერთო არ ქონდა ქართულ ყოფა-ცხოვრებასთან ან ისტორიასთან. ამიტომ მენშევიკებმა მოინდომეს კულტური „ნაციონალური“ ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული კინო-წარმოების შექმნა, რა უნდაც 1920 წელს პირონისაგან შეიქმნა. მთელი კინო-წარმოება 7.500 ათასი მან. ბონებით. დირექტორად დაინიშნა გერმ. გოვიტიძე და მოასწრეს კიდევაც ერთი კინო-სურათის გადაღება. ეს იყო „ქრისტიანი“ ა. წაუწუნავს მიერ გადაღებული. მაგრამ ამით შესწყდა მენშევიკური „კინო-წარმოება“, რადგან 25 თებერვლს 1921 წელს შესწყდა სამუდამოდ პათი ფარღაშვიცი.

მოსლილი მკითხველის შენიშვნები

1. შესავალი

ეს წერილი არც გამოკვლევაა და არც მიძიხილება. აქ იმ სარეველა ბალახზე უნდა ვილაპარაკოთ, რომელიც ხანდისხან კიდევ გვხვდება ჩვენს ლიტერატურაში.

ერთმა პოეტმა გელარ გაუძლო სინდისის ქეჯნას და სთქვა:

«Как гибнет бумага во цвете лет,
Как мучат ее, как кричит она»...

ცრუობს ეს პოეტი. სჯდება. უბედურება იმაშია, რომ ქაღალდი ვერ ყვირის, თორემ ამდენხანს რა ფაჩუ-მებდა!

2. ახალი აღმოჩენა

სანდრო ეულმა ისეთი განსაცვიფრებელი აღმოჩენა მოახდინა, რაც დღემდე სიზმრადაც კი არ მოლანდებია არც ერთ მომავლდას. ის სწერს:

„გავიდა ცეცხლით ავსებულ
გულით
და ბინად ნახა მინდორად
კარავი
სად მუშებიან ცელით და
ცულით
და სად მენავე დასჯურავს
ნავით“.

ნუ გავიკვირდებით: მინდორში უფიქლებია ნავით ცურვა, წარმოიდგინეთ გრცელი მინდორი, ზედ მი-სცურავს ნავი, მენავე მარჯვით უხვამს ნიჩბებს ბალახებში და ქვებ-ში; აქეთ გზის პირზე დგანან გლეხები და იძახიან:—მენავე, გამოდი ამ ნაპირზე, მეორე მხარეს გვინდა გასვლა და ივიშველე რამეო.

3. დიალოგი და მონოლოგი

ქვემოლმოყვანილი დიალოგი, როგორც მე მგონია გამოდგება ქრესტომატიანში შესატანათ:

- „ორი მანეთი.
- მანეთ-ნახევარი.
- ათი შაური.
- სამი აბაზი.
- ექვსი შაური“.

ესლა ვნახოთ ამავე ავტორის მონოლოგი, რომელიც გამოხატავს გმირის ღრმა ფსიქოლოგიურ განცდებს:

- „მიყვარს“
- „მძულს“.
- „მძულს“.
- „მიყვარს“
- „რისთვის იყიყვარს.
- „რისთვის მძულს“.

ეს დიალოგი და მონოლოგი ამოღებულია გ. ბააზოვის რომანიდან:

4. ცხენოსნობის საუკეთესო სპეციალისტი

კონსტანტინე გამსახურდიამ დასწერა წერილი ტოლსტოის შესახებ, ამ წერილში ის ამბობდა:

„ჰაჯი-მურატი, ჩემის აზრით, ტოლსტოის ქმნილებათა შედეგია.

მხოლოდ დიდი დამკვირვებელი და ეპიკოსი თუ შენიშნავდა ასეთ წერილს უცხო ერის ყოფაცხოვრებაში: „ჰაჯი-მურატი ცხენიდან ჩამოხტა—იგი ოდნავ მოიკოჭოიბდა და ისე მოდიოდა“. ვინც კავკასურ უნაგირზე არ ტყდარა, შესაძლოა მან ვერც გაიგოს, რატომ მოიკოჭლებდა პირველ ნაბიჯების გადადგმაზე ახლად დაქვეითებული მხედარი“?

რას ამტკიცებს ეს? ამტკიცებს ჯერ ერთი იმას, რომ გამსახურდიას „ჰაჯი-მურატი“ წაკითხული არა ჰქონია. მან არ იცის, რომ ჰაჯი-მურატი კოჭლი იყო. აქ გავკასიური უნაგირი არაფერ შუაშია და სხვათაშორის, წინააღმდეგ ავტორის აზრისა, რუსულ უნაგირზე უფრო ნაკლებად ჰლდის მხედარს. შეიძლება დალილობა სხვა არის და კოჭლობა სხვა. აი თვით ტოლსტოი რას ათქმევინებს თავის გმირს:

„ჩვენ მივდიოდით მოკსოხის მახლობლად, ბილიკი იყო ვიწრო, მარჯვნივ იყო კლდე ასე ორმოცდაათი საყენის სიმაღლე. მე მოვიქეცი(თ) სალდათს მარჯვენა ძხრიდან, კლდის ნაპირისკენ. სალდათმა მობინდომა ჩემი შეჩერება, მაგრამ მე გადავხტი კლდისაკენ და თან გადავითრე იგი. სალდათი მოკვდა, იმი კი ცოცხალი გადავრჩი. გვერდიბი, თავი, ხელები, ფეხები—ყველაფერი ჩაღწილი მქონდა. გამიბრუყვდა თავი, ჩამეძინა. გამეღვიძა, მთლად სველი ვარ სისხლით. მწყესმა რამინახა დაუძახა ხალხს, წამიღეს აკლში. გვერდები, თავი მომიჩნა, მომიჩნა ფეხები. მაგრამ დამოკლდა.

და ჰაჯი-მურატიც გამოსწია თავის გამრუდებული ფეხებით (XIII).

აი რატომ კოჭლობდა ჰაჯი-მურატი! მე-XXIII ათეში კიდევ ვკითხულობთ: „ამ აზრებმა ისე ააღელვეს ჰაჯი-მურატი, რომ მან გელარ შესძლო მეტ ხანს ჯდომა. ის წამოხტა და კოჭლობით საჩქაროდ მივიდა კართან, გააღო და დაუძახა ელდარს“.

კომენტარიები საჭირო აღარის;

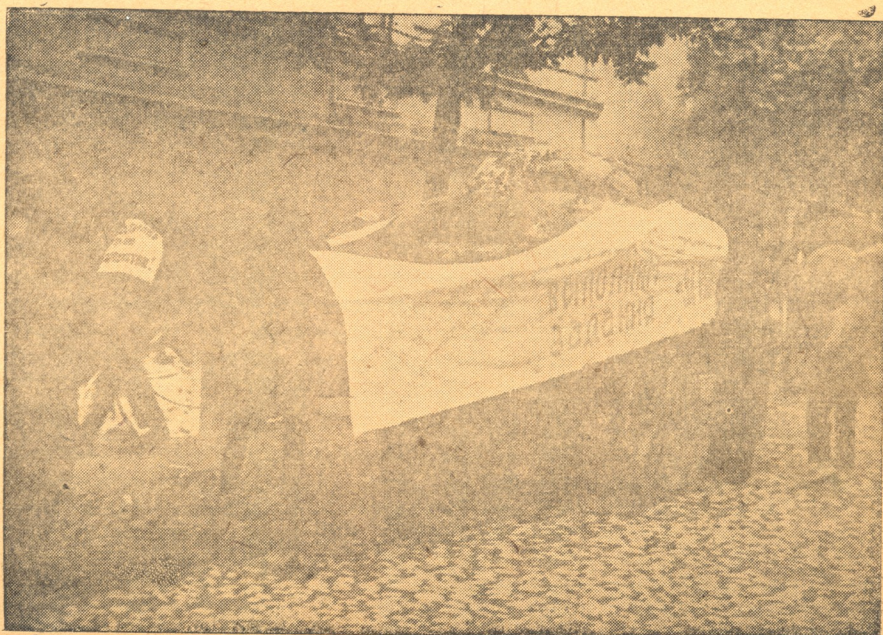
5. თავისებური უზუნურობა

ზოგიერთ პოეტს ძალიან უძნელდება თავისი აზრის გამოთქმა, მოიფიქრებს რამე აზრს, მაგრამ მას ისეთი საშინელი ფორმით გადმოგვცემს, რომ ლექსს აზრი ეცვლება. სერიოზული დაფიქრება და ლექსის კულტურაა საჭირო ისეთ უაღრესად დიდებულ თემის შესახებ, როგორც არის ლენინის ცხოვრება. ერთი პოეტი კი აი რას სწერს:

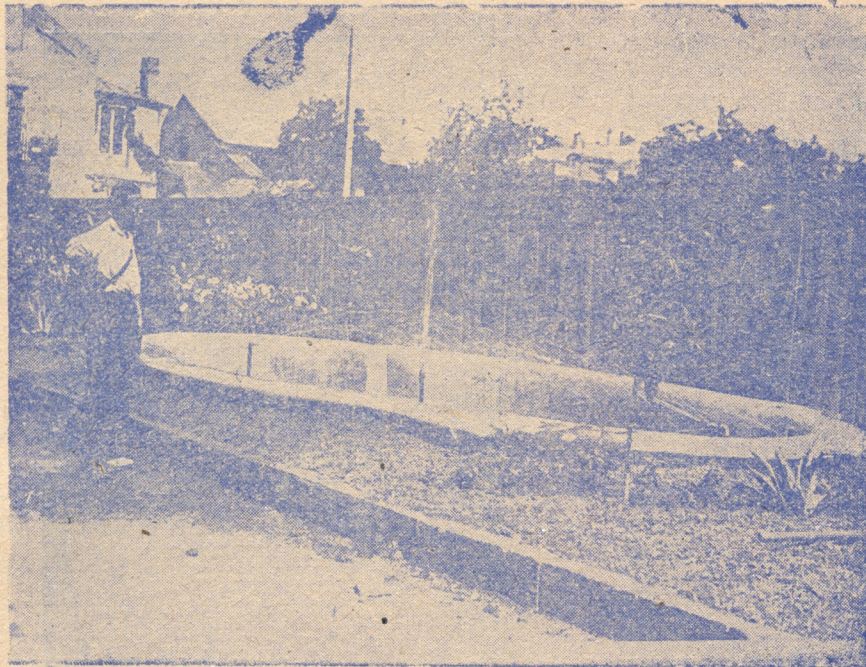
„ჩვენს ბელაის ყიდიონ ორას
ათასად
და ჯამუშები ყიიოგან
დაგემეს
ვინც გაიმეტებს ბელადს აბ
ფასად
მუშათა რიცხვი ტყვიებს
დაუშენს“.

ე. ი. გამოდის, რომ გაყიდვის წინააღმდეგი არც თვითონ არი, მაგრამ ფასი ეცოტავება. ამის თქმა რასაკვირველია მას არ უნდოდა, მაგრამ ორი სიტყვა ვერ გადააბა ერთი-მეორეზე ხეირიანად და ამიტომ ასეთ შედეგამდე მივიდა.

მოსლილი მკითხველი.

წითელი ჰარავნაი პურის მიღება პუნბთან

წყლის ახალი აუზი შადრევანით
პლენარის პროსპექტზე კინო დამკვერფლის გვერდით

მაუდის ფაბრიკის საფაბრიკო-საქარხნო სკოლა
მაუდის ფაბრიკის საფაბრიკო საქარხნო სკოლა ამჟამად ახალ კვალიფიციურ ძალებს
სწრბათ: მასწავლებელი აშს. ახვლედიანი უხსნის მოწაფეებს საქსოვი დაზვის მო-
წყობილებას.

მოსახლეობის მილიტარიზაცია იაკონიაში